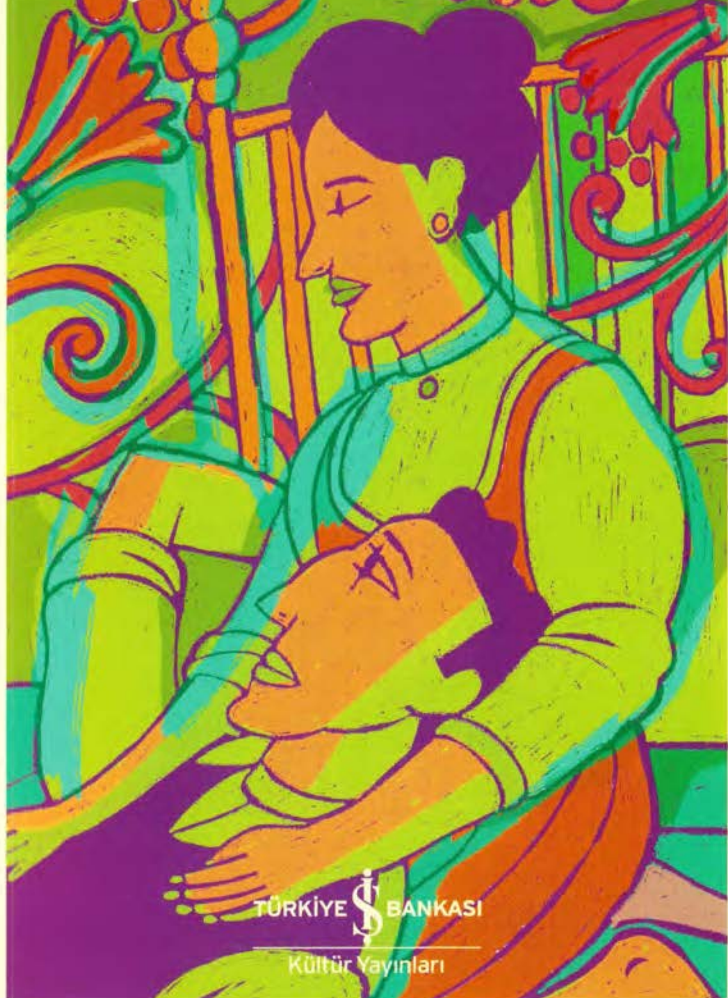
TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 44

TÜRK EDEBİYATI

CEMİL SÜLEYMAN
SİYAH GÖZLER

UYARLAMAYA KAYNAK ALINAN ÖZGÜN ESER
TANİN MATBAASI, İSTANBUL
1327 [1911]

Sertifika No: 40077

EDİTÖR
ESER DEMİRKAN

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM: TEMMUZ 2020, İSTANBUL

ISBN 978-625-405-043-5

BASKI
SENA OFSET
MALTEPE MAH. LİTROS YOLU SOK. NO: 2/4 İÇ KAPI NO:4NB9
ZEYTİNBURNU İSTANBUL (0212) 613 38 46
Sertifika No: 45030

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE UYARLAYAN: NURİ AKBAYAR

1950'de doğdu. Mekteb-i Mülkiye'de okudu. Elli yıla yakındır yayın dünyasında. Bunun on beş yılı ansiklopedilerde geçti. Sekizi telif yirmiyi aşkın çalışması yayımlandı. Serbest olarak çabalarını sürdürüyor.

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 44

Roman

siyah gözler

CEMİL SÜLEYMAN

Selim İleri'nin Sonsöz'üyle

Günümüz Türkçesine Uyarlayan: Nuri Akbayar

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Kardeşim Muhiddin'e

Her tesadüfte onu bir parça daha sürükleyip götüren bu bakışlar nihayet, varmasından çekindiği bu netice karşısında bütün azmini kırmıştı.

Her zaman onun, kalbinin içinde zayıf bir nokta arayan çapkın bakışlarını, dudaklarında küçümseyici bir gülümsemeyle cevapsız bırakarak geçerken bugün, onların davetkâr manasına tamamıyla kayıtsız kalamadı; sanki o gülümseme ateşli bir nefesle kavrularak silindi.

Eve geldiği zaman başı dönüyordu. Yarabbi, ona birdenbire böyle ne olmuştu? Yoksa yavaş yavaş mağlubiyet devreleri başlıyor muydu? O anda zihnine geliveren bu soru, kalbinde büyük bir endişe uyandırarak bir müddet onu düşündürdü. Eliyle heyecanını teskine çalışarak kendi kendisine, "Yoksa seviyor muyum?" dedi

Fakat bu bir çılgınlıktan başka bir şey değildi. Henüz bir diğerinin felaket zehriyle sızlarken... Birden düşünceleri isyan ederek, "Hayır" dedi, "Asla..."

Fakat niçin kalbi çarpıyordu?

Bütün gece uyuyamadı, hep bunu düşündü. Sonra, asabına gerginlik veren bir zihin yorgunluğuyla kırgın, yatağına girdi. Artık hiçbir şey düşünmeyecekti...

Şimdi gözünün önünden hatıralar bir bir gelip geçiyor; bunların arasında bir müddet hülya içinde durduktan sonra, birer vesile ile vazgeçilen münasebetler, birinin reddedilmiş evlenme teklifi, bir diğerinin iade olunmuş bir hediyesi, ihmal edilmiş bir aşk, cevapsız bırakılmış bir mektup, tapınılan bir

kadının hayatını dolduran ufak tefek olaylar, gururunu okşayan tatlı hatıralarla beyninin etrafında bezgin ve yorgun dolaşıyor; bütün bu düşüncelerinde onu takip eden iki siyah ateşli göz, sinirlerini uyaran kıvılcımlarla hayaline acı veriyordu. Lakin yarabbi, bu çocuk ondan ne istiyordu? Burada da mı onu rahat bırakmayacaktı? Nereye gitse karşısına çıkıyor, uykularında bile onu işgal ediyordu. Yavaş yavaş kendisinden korkmaya başladı. Ya severse?.. Bu onun için çekinilmesi gereken öyle bir tehlikeydi ki zihninden bu ihtimalin endişelerini silmek isteyerek, "Mümkün değil..." dedi.

İşte evlilik hayatı... Hayatının bu ilk ve büyük aşkı... Ona ümit ettiklerinin hangisini vermişti? Ve ondan, ebedi saadetler beklediği için hatta ailesini terk ederek istikbalini aşkına feda eden ve ancak bir an devam eden bir rüyadan sonra birden, bir ihanet darbesiyle bütün emelleri kırılarak on senelik bir mazinin elim yalnızlıkları içinde alçalmış ve perişan, sürüklene sürüklene otuz yaşını dolduran dul kadın kendisi değil miydi? Belki bu daha elim bir netice hazırlayabilir. Üstelik henüz çocuk denecek kadar genç bir delikanlı ile... Bu o kadar gülünç bir şey olurdu ki, "Hayır, hayır..." dedi, "Asla..."

Zaten bunu düşünmeye bile lüzum yoktu. Bundan sonra ona yüz vermez, o da karşılık göremeyince elbette artık kendisini takip etmekten vazgeçerdi. Buna karar verdikten sonra biraz müsterih oldu. Elinin yorgun bir hamlesiyle cibinliğin kanadını çekerek rüyalarına geri döndü.

Ertesi gün bu kararına daha az sadık kalabildi. Delikanlı yanından geçerken hışırdayarak yavaşça ayaklarının altına düşen mektubu eğilip almak için, o dakikada nefsiyle bütün mücadelesi son bulmuştu. Kim bilir nasıl hararetli bir genç lisanıyla kendisine hitap eden bu kâğıt parçasını, şemsiyesinin ucuyla çekip alırken hiçbir şeyi düşünmedi; nişanlısından gelen muhabbetnameyi okumak için tenha bir yer arayan bir genç kız heyecanıyla çayırın bir köşesine çekilerek zarfı açtı, ince uzun bir kâğıt üzerinde bir karınca sürüsü şeklinde uzanıp giden satırları gözlerinde bir dumanla süz-

dü. Okuduktan sonra beyninin içinde sabırsız vuruşlarla çarpmaya başlayan bir düşünce, onu birdenbire sarhoş etmişti. Kendisinden bir görüşme talep ediliyordu. Mesela Tokat'a[1] kadar bir gezinti... Sabahleyin erkenden onu çayırda bekleyecekti. Sonra "Size söylenmek icap eden öyle mühim şeyler var ki..." diyordu. Burada, dudaklarının üzerinde hafif bir tebessümün dalgaları geçerek, "Kurnaz..." dedi, "beni meraka düşürmek istiyor."

Sonra imzasına bakarak gülümsedi. Ve birden gözlerinin önünde derin bulutlar belirerek düşünmeye başladı. Şimdi ne yapacaktı? Cevap verecek miydi? Burada zihni durmuş bütün muhakeme gücü donmuş gibiydi. Mektubu eldiveninin arasına sıkıştırdı. Bir şeye karar verip vermemekte mütereddit, dalgın yürürken yanından çarparcasına geçen delikanlının seri ve heyecan dolu sesiyle birden kendisini topladı:

— Yarın mutlaka beklerim, anlıyor musunuz? diyordu. Yine burada...

Bir dakika içinde bütün iradesi kayboldu. Etraftan görenlere bir şey belli etmekten korkarak evine dönerken bacaklarının üzerinde bir sarhoş gibi sallanıyordu.

Geceyi bir humma içinde geçirdi. Sabahleyin kalbinin üzerinde bir ateşle uyandığı zaman, güneş doğmuş; Tarabya'nın yeşil tepelerini yaldızladıktan sonra, Büyükdere'nin gölgeli sahiline altın tüllerini dökmüştü. Kalktı, pencereyi açtı, birden ciğerlerine dolan temiz havayla geniş bir nefes aldı; vücudunda bir kırgınlık hissediyor, başı ateşler içinde yanıyordu. Bir müddet etrafı seyretti. Mesarburnu'ndan[2] hareket eden bir vapur, sahile dumanlarını serperek henüz uyanmayan sular üzerinde beyaz bir iz açıyor; ağır ağır ilerleyen bir şilep, arkasında birkaç su mavnasıyla gelen bir römorköre düdüğünü öttürüyordu. Bir ara gözleri, uzakta, Yuşa'ya çıkan beyaz yola ilişti; sonra yavaş yavaş kayarak

1 Beykoz'da, dönemin meşhur gezinti yerlerinden. (e.n.)
2 Sarıyer. (e.n.)

korulara doğru yöneldi. Şimdi orada, işte şu ağaçların kucağında, onu bekleyen bir aşk, elim bir terk edilmişlik içinde geçen gençliğinin tatmin edilmemiş heyecanlarını, ona bir anlık aşk için bütün hararetleriyle iade edecek ateşli bir sine vardı. Eğer şimdi istese gidip ona, "Mademki öyle istiyorsun, haydi..." diyebilir, onun genç ve güçlü kolları arasında mahrumiyetlerinin bütün acılarını uyutabilirdi. Şu dakikada onun kim bilir nasıl ateşli bir helecan içinde beklediğini düşündü; sonra genç ve güzel bir delikanlının kucağında yaşanacak dakikaların hülyasıyla, başını kolunun üzerine dayayarak uzun bir an daldı. Vücudu baştan ayağa titriyor; dudaklarını arayan hırslı, ince dişlerin verdiği acıyla kalbinde tatlı bir sızı duyuyordu. Gözlerini kapadı. Şimdi o hayal daha çok yaklaşmış, onu kolları arasında sıkıyor, hırpalanmaktaki hazzı sanki damla damla içmek isteyerek, ruhunu yakan bu ihtiyacın tesiriyle her dakika kendisini ona bir parça daha teslim ederek yavaş yavaş kendinden geçiyor ve artık birbirinin olan bu iki vücut arasında, tamir edilecek bir şey kalmıyordu.

Birden zihni hareketlendi ve bu dalgınlıktan uyandı. Yarabbi, rüya mı görüyordu? Bunun birdenbire bir hakikat oluvermesinden korkan kalbi çarpıyor; eğer hissiyatına müsaade etse kaçınılması mümkün olmayan bir tehlike karşısında, iradesini kaybediverecеğini hissediyordu. Ve bu, öyle bir uçurumdu ki tek bir adım onu müthiş bir boşluğa sürükleyebilirdi. O zaman... Oh, işte o zaman, artık ölmeliydi. Hayır, hayır, hiçbir zaman buna müsaade etmeyecekti. Bu ihtimal gittikçe zihninde büyüyor; kendisini bir bataklığa sürükleyen bu gayrimeşru bağı burada kırmak, parçalamak istiyordu. Hatta daha ileriye giderse mektubu ona iade edecek, "Rica ederim gidiniz, benden uzaklaşınız... Ben zannettiğiniz kadınlardan değilim" diyecekti.

Akşamüstü, çayırda ona tesadüf etmedi. Niçin darılmıştı? Kalbinde sanki bir şey burkularak kendisini ona karşı suçlu gösteren bir acı duydu. İşte onu, ilk defa olarak aldatmıştı. Fakat niçin endişe ediyordu? Zaten bu münasebet, bu-

rada bitecek değil miydi? Bugünden itibaren onu hiç tanımamış olacak, gördüğü yerde görmezliğe gelecekti. Bu sabah verdiği bir kararı, bu kadar çabuk unutabilmek için insan nasıl bir tesire mağlup olmalıydı! Halbuki o, bunlara karşı tamamıyla kayıtsızdı. Öyle ki bütün bu düşünceleri, zihninden kovmak isteyerek başka şeyler düşünmeye başladı. Oh, işte şurası, şu ağacın altı ne kadar güzeldi! Burada otururr, yoldan gelip geçenleri seyredebilirdi. Çantasından mini mini tabakasını çıkardı, ince bir sigara yaptı.

Ötede beride, çiçeklerin arasına gömülerek oturmuş aileler vardı. Çayırın kenarında birkaç genç kız, gülüşerek kol kola dolaşıyorlar; yoldan geçen altın gözlüklü bir genç, ortada giden sarışın bir kıza avcunun içinde bir kâğıt gösteriyor; o, gözünün ucuyla arkadaşlarını işaret ederek reddediyordu. İhtimal sevişiyorlardı. Fakat ne güzel bir çift olabilirlerdi! İkisi de genç ve güzeldiler. Onları arkalarından uzun uzun seyretti. Delikanlı dönüp dönüp bakıyor; genç kız, yanındakilere bir şey sezdirmekten çekinerek kayıtsız görünüyordu. Dönüşte yolun ortasında tekrar birleştiler. Bu defa sarışın kız sağda yürüyordu. Delikanlının yanından geçerken yavaşça elini uzattı, mektubu aldı. Delikanlı rahat, ilerledi; kız uzaklaştı.

Şimdi kendi kendine düşünüyor, göğsünü şişiren bir hasretle, "Ah, gençlik..." diyordu.

O da bu yaştayken ne kadar güzeldi! Fakat güzellik onun için bir felaket olmuş; bütün hayatında sevildiği kadar da zulüm ve ihanet görmüştü. İşte şimdi yine seviliyor; lakin bu münasebet, şu biraz evvel tesadüfen gözüne ilişen gençlerin aşklarına hiç benzemiyordu. Otuzunu geçkin bir kadın olduğu halde yirmi iki yaşında bir delikanlıyla münasebet kurmak, onun için gülünç olduğu kadar da tehlikeliydi. Bugün şiddetle arzu olunan bir şeyin, yarın köhne bir paçavra gibi atılmayacağına nasıl emin olabilirdi? Bunlar öyle geçici heveslerdi ki ancak birkaç gün devam eden bir ateşten sonra, kıvılcımlar yavaş yavaş söner; gözleri kamaştıran alevler altında, ruhu üşüten bir harabenin yıkık duvarlarından başka bir şey kalmazdı ve o zaman hakikati en keskin çizgilerle

ortaya koyan gençlik, bir kadının otuz yaşını, eşyayı birkaç misli büyüten bir büyüteçle görmeye başlardı.

Şimdi zihnen aynı yolu takip ediyor, aralarındaki yaş farkını düşünerek mevkiini pek müşkül buluyordu. Fakat mademki artık her şey bitmişti...

Daha fazla düşünmek istemedi, tekrar yoldan geçenleri tetkik etmeye başladı. Uzaktan birkaç genç geliyordu. Birisi bir şeyler anlatıyor, diğerleri kahkahayla gülüşüyorlardı. İçlerinden birini ona benzetti. Ve birden kalbi çarparak kayıtsız görünmek için uzaklara baktı. Fakat onlar yaklaştıkça dayanma gücü kırılıyor, ona bir şey belli etmekten korkarak helecanını zapt etmeye çalışıyordu.

Karşı karşıya geldikleri zaman, meçhul bir kuvvet bakışlarını çekerek sürükledi. Ve gözleri, onun gözlerine tesadüf eder etmez vücudundan bir şey akıp geçti. Bu siyah gözlerde öyle içe işleyici, sanki damarlarının içine giren bir şey vardı ki onu ruhunun derinliklerinden titretmişti. Biraz ilerde durdular. Fakat bu defa bakmadı, geçti ve uzaklaştı. Demek artık her şey bitmişti? Oh, evet, her şey bitmiş ve işte bütün endişeler, kendi kendine son bulmuştu. Zaten o da böyle istemiyor muydu?

Orada daha fazla duramadı, şemsiyesine dayanarak ağır adımlarla çayırı geçti. Yokuşu çıkarken dizleri her dakika gücünü yitiriyor; vücudunda fazla bir yorgunluk hissediyordu. Eve geldi, kapıyı açan hizmetçi kıza:

— Siz yemeğinizi yiyiniz, benim bu akşam iştahım yok. Belki gece acıkır, biraz bir şey yerim, dedi.

Yeldirmesini[1] çıkardıktan sonra yatak odasına çıktı, pencerenin önüne oturdu. Güneş Yeniköy'ün üzerinden aşmış, karşı sahilin gölgeleri uzamaya başlamıştı. Başını pencerenin kenarına dayadı, endişeli bakışlarla akşamların esmer sislerinde kaybolarak ufuklara daldı. Zihni durgun, hiçbir şeyi düşünmüyor gibiydi. Gözünün önünde sema gittikçe alça-

---

1 Eskiden kadınların rahat gezmek için giydikleri, kolları ve bedeni bol sokak kıyafeti. (e.n.)

lıyor; ateşli bir daire içinde yavaş yavaş eriyen manzaralar, dağlar, ağaçlar, evler, siyah bir volkanın sönmüş lavları şeklinde birer birer denize yuvarlanıyor; denizle sema birleşerek gecelerin esrarlı karanlığında kayboluyor; bu ürkütücü manzara içinde bütün çizgiler yavaş yavaş silinerek ebedi siyah bir boşluğun korkunç derinlikleri açılıyor; uzakta dubanın kırmızı gözü, Boğaz'ın kurşuni sularında eriyen karanlıkları gözetliyor gibiydi. Her şey sönmüş, her şey erimiş, her şey kaybolmuş, her şey bitmişti. Oh evet, her şey bitmiş, artık gece olmuştu.

Şimdi ufuklardan hafif bir rüzgâr esiyor, gecenin siyah eteklerini dalgalandırarak içeriye dolduruyordu. Genç kadın, ruhunu saran bu hava içinde, yavaş yavaş mevcudiyetinden uzaklaşıyor; ebedi, siyah bir boşluğun sonsuz derinliklerinde yüzüyor, kayboluyordu. Karanlık, her taraf karanlık... Sonra ebedi, siyah bir boşluk...

Hizmetçi kız, elinde lambayla içeriye girdiği zaman, onu pencerenin önünde uyuyor bulmuştu. Yavaşça yaklaşarak:

— Hanımcığım, yatağınıza kalkar mısınız? dedi. Burada üşüyeceksiniz.

Gözlerini açtı. Vücudu kırılmış gibiydi. Hasta mıydı? Başı ateşler içinde yanıyor, dudakları hararetten birbirine yapışıyordu. Yavaşça kalktı, yatağına girdi. Fakat yarabbi, niçin böyle olmuştu? Bu sorunun cevabını vermekten âciz aklında, bir kanaat yaşıyor; bu ilk atılan adıma karşı koyamazsa mağlup olacağını tamamıyla hissediyordu.

Ve bu mağlubiyet, gittikçe öyle önüne geçilemeyen müthiş bir düşüş şeklini alıyordu ki bunu düşündükçe bir adım geri atmak için bütün gayretini sarf ediyor ve fakat çabaladıkça, her hamlede bu bataklığa biraz daha gömülüyordu. Buradan kurtulmak için bir yere tutunmak, bütün kuvvetini bir noktada toplamak lazımdı. Fakat işte asıl mümkün olmayan şey buydu. Artık mecburen kendi kendine itiraf ediyordu ki ona karşı büsbütün kayıtsız değildi. Hatta şimdiye kadar pek o kadar açıkça hissedilemeyen bu hakikat, ruhuna bugünkü olaydan sonra bütün tesirleriyle hükmet-

meye başlamış; onu, zorunluluktan da olsa kendisine karşı biraz kayıtsız görmekten kalbinde bir sızı duymuştu. Bunu saklamak kendi kedini aldatmaktan başka bir şey değildi. Halbuki işte onu seviyor, şu dakikada başını döndüren bu hissin helecanları arasında, kadınlık gururunun sesi boğulup kalıyordu. Eğer böyle devam ederse, bugün o kadar korkulan bu tehlike karşısında metanetini kaybediverecek ve artık tamiri kabil olmayan bir hata, ondan en mukaddes bir şeyi koparıp almış olacaktı. Bunu düşündükçe endişeleri artıyor, "Ne yapmalı yarabbi?" diyordu.

Zihninde buna bir çare aradı. Etrafında onu bu tehlikeden kurtaracak ne bir koruyucu el, ne de iradesine güç katacak bir teselli edici vardı. Koruyucusuz, tesellisiz... Ve işte daima böyle kalmaya mahkûmdu.

Şimdi dulluğunun bütün acılarını hissediyor, ağrıdan çatlayan başını iki yastığın arasına sokarak, "Uzak, her şeyden uzak..." diyordu.

Fakat ertesi gün yine çayıra iniyordu. Bu artık onun için karşı konulamaz bir tutku olmuştu. Bazen bunu kendi kendine düşünürken nasıl tehlikeli bir zeminde yürüdüğünü hisseder ve fakat ona da bir açıklama bulmakta gecikmezdi. Mademki ona karşı kendisini kayıtsız göstermeye muvaffak oluyor, böyle uzaktan sessizce devam eden bir aşktan nasıl bir tehlike beklenebilirdi? Buna muvaffak olduğundan emindi. Nitekim o da bunu anlamış ve işte artık kendisini takip etmiyordu.

Birkaç gün böyle devam etti. O, çayırın bir ucuna çekiliyor; delikanlı gelip geçerken onu görmezliğe geliyordu. Fakat bir sabah, koruda karşı karşıya geldikleri zaman, bütün bunlar hükmünü kaybetti. Delikanlı, eline geçen fırsatı kaçırmak istemeyerek onun önünü kesti ve her şeye karar veren ümitsiz bir âşık gibi:

— Bugün sizden bir vaat almadıkça bir yere bırakmam, dedi. Rica ederim, artık bana merhamet ediniz, gençliğime acıyınız. Görüyorsunuz ki sizi çıldırasıya seviyorum. Ne yapayım, bu elimde değil. Hissiyatımı idare edemiyorum. Bir

söz, tek bir söz kifayet eder... Nasıl, vaat ediyorsunuz, siz de beni sevdiğinizi itiraf ediyorsunuz, değil mi? Oh, buna eminim... Fakat belli etmemek, bütün güzel kadınlar gibi nazlanmalarınızla beni mahvetmek, kendinize yalvartmak istiyorsunuz. İşte size yalvarıyorum. Bir esir gibi, bir köle gibi yalvarıyorum. Rica ederim, beni reddetmeyiniz, aşkımı küçümsemeyiniz. Biliyorum, siz de beni seviyorsunuz. İnkâr etmeyiniz, söyleyiniz. Bunu sizin ağzınızdan işitmek isterim.

O, helecanından boğuluyor; bütün bu başının üzerine yağan söz yağmuru arasında, teessüründen söyleyecek bir şey bulamıyordu. Delikanlı devam ediyordu:

— Niçin susuyorsunuz? Rica ederim, söyleyiniz. Bakınız, etraftan bizi görmeleri ihtimali var. Ne olur, tek bir kelime... Tereddüt etmeyiniz, itiraf ediniz.

Gittikçe artan bir heyecanla nihayet tahammül edemedi:

— Rica ederim, beni bırakınız. Bu yaptığınız şeyin, namuslu bir kadına karşı bir hakaret olduğunu düşününüz, diyebildi.

— Hakaret mi, dediniz? Sizi tahkir etmek! Sizi tahkir etmek! Lakin bunu söylemekle işte siz beni tahkir etmiş oluyorsunuz. Ben size aşkımdan, sizi sevdiğimden bahsediyorum. Eğer sevmek bir kabahat ise bunun benden çok size ait olması gerekir. Niçin bu kadar büyüleyici oldunuz? Oh, anlıyorum, beni öldürmek, harap etmek istiyorsunuz. Fakat düşünün ki benim de bir kalbim var. Siz, nasıl güzelliğinize karşı kayıtsız kalanları affetmezseniz, ben de aşkımı ihmal edenleri mazur görmem. Lakin bunu anlamıyorsunuz, anlamak istemiyorsunuz. Kadın değil misiniz? Siz de bütün diğerleri gibi âşıklarınızı kahretmekten zevk alırsınız. Fakat bir gencin kalbiyle oynamak, emin olunuz ki eğlenceli göründüğü kadar da tehlikelidir. Bunu evvelden tahmin etmiş olmanız icap ederdi. Halbuki siz güldünüz eğlendiniz, temayüllerime karşı bazen kayıtsız, fakat ekseriya müsait tavırlarınızla beni sürüklediniz; bu noktaya kadar getirdiniz. Şimdi burada terk etmek, ben azaplarımla, ıstıraplarımla kıvranırken siz, karşıdan felaketimle alay etmek, yavrusuyla

oynarken öldüren bir kedi gibi zavallı ölmüş aşkının hazin tabutu üzerinde uyumak istiyorsunuz. Fakat rica ederim, bu bir cinayetten başka bir şey midir? Bakınız, yine susuyorsunuz. Aşkınızda bile gururunuza mağlup oluyorsunuz. Oh, bu kadınlar! Ne anlaşılmaz muammadırlar!

Genç kadın, ruhunu siyah bir ummanın cazip derinliklerine çekip götüren bu keskin bakışların altında eriyerek susuyor; söylemek istediği şeyleri zihninde toparlamaya çalışarak böylece mütereddit, uzun dakikalar geçiyordu. Fakat bu onun için bir tehlikeydi. Kendisini yabancı bir erkekle burada görenler, onun hakkında herhalde iyi bir fikir beslemezlerdi. Ve böyle devam ederse diğerlerinin kabahatini görmeye alışmış gözlerden bir şey saklamak mümkün olmazdı. Zaten ufak bir lakırdının bir iki gün içinde, çocukların ağzına düşecek kadar her şeyi büyüten bu muhitte, bir erkekle konuşmanın ehemmiyetini düşündü; sonra kendi mevkiini gözünün önüne getirdi. Lakin bu, bir namussuzluktan başka bir şey miydi? İşte o da diğerleri gibi yapmıyor muydu? Hiç şüphe yok bu çocuk onu sevmiyordu, ihtimal, birçoklarının önüne dökülen aynı cümleleri ona tekrar ediyor; birkaç gün sonra geçeceği muhakkak olan çocukça bir hevese mağlup olarak bir kadının mukaddesatıyla oynamaktan bir zevk duyuyordu. Onun yanında kendisini birdenbire, ilk tesadüfte yakalanabilen bir aşk avı durumuna düşmüş görmekten izzetinefsi yaralanmış olarak kendini çok alçalmış hissetti. Ve o anda, kendisini korkutucu bir noktaya doğru sürükleyip götürmek isteyen bu tehlikeli adama karşı kadınlığının bütün gururu galeyan ederek:

— Affedersiniz beyefendi, dedi. Beni yanlış tanımış olduğunuzu görüyorum. Ben ne müsaade ettim, ne de kalbimde size karşı bir meyil duydum. Belki tesadüfen siz yanımdan geçerken bir şeye gülmüş olabilirim. Bunu derhal kendinize karşı bir zaaf gibi kabul etmek, henüz pek tecrübesiz bir genç olduğunuzu gösteriyor. Hem ben sizden bakınız, kaç yaş büyüğüm. Aramızda böyle bir münasebetin mevcudiyetini hayal etmek çocukluk değil midir? Ben sizi sevsem sev-

sem, ancak bir küçük biraderim gibi sevebilirim. Bunun için de bir sebep yok zannederim. Siz eğer eğlenmek istiyorsanız, bakınız burada birçok güzel hanım var. Onlarla pek güzel vakit geçirebilirsiniz.

Bunu söylerken kalbi çarpıyor, sevdiğini zehirleyen bir mecnun gibi, karşıdan onun ıstıraplarını seyrediyordu. Delikanlı bu beklemediği muamele karşısında, birdenbire yüzüne sıcak bir kan dalgası fışkırarak şaşkın, öylece kalakalmıştı. Bir müddet sessizce birbirlerine baktılar. Genç kadın ondan bir söz bekleyerek:

— Niçin cevap vermiyorsunuz? dedi.

Delikanlı gözlerini indirdi ve intihara karar veren bir ümitsizin teslimiyetiyle:

— Peki, öyle olsun, dedi.

Ve uzaklaştı. Yürürken bir sarhoş gibi sendeliyordu. Genç kadın onu görmemek için önüne bakıyor, çekerken koparılmış bir şeyin verdiği pişmanlıkla zihninde bir çare arıyordu. Fakat kırılmış bir şey nasıl yerine gelebilirdi?

Bu düşünce onu günden güne eziyor; aşk, elemleriyle, buhranlarıyla başlıyordu. Bütün gece uyumuyor, beyni ateşli bir humma içinde yanarak sayıklıyordu. Yarabbi, bu böyle nasıl olacaktı? Bir aralık, bu muhitten uzaklaşmayı düşündü. Fakat işte buna da muvaffak olamıyor; onun teneffüs ettiği havayı teneffüs etmek, ruhuna, onun mevcudiyetinden bir şey getiriyor vehmini veren bir hisle teselli buluyordu. Bazen penceresinin önünde, onun ihtimal şu dakikada, kendisini düşündüğünü hayal ederken kalbinde gizli bir heyecan duyar; böyle birbirlerini düşünürken sanki bu iki ruh arasında bir his bağlantısı meydana gelerek onları, bu yalnız gecelerin koynunda gizlice birleştirmiş olurdu. Ve böylece geçen saadet dakikaları onu bir aşk rüyası içinde yaşatarak mesut ederdi. Artık onu sevdiğinde şüphe yoktu. Bunu kendi kendine itiraf ediyor, ilk günlerde onu tereddüde düşüren çekinmeler yavaş yavaş yok oluyordu. Hem bu, niçin o kadar büyütülmeliydi? Sevmek bir kabahat miydi? Böyle olsa bile mademki elinde değildi.

O günden sonra, onu hiç görmemişti. Çayıra indiği zaman uzaktan, gözleriyle hep onu arıyor; her günkü gibi gezen eğlenen bu yüzlerce sima arasında, onu görememekten kalbinde derin bir boşluk hissediyordu. Önceleri buna pek o kadar ehemmiyet vermedi, ihtimal bir yere gitmiş olabilirdi. Fakat günler geçiyor, onun hâlâ gelmediğini görünce yavaş yavaş zihninde bir endişe uyanıyordu. Yoksa hasta mıydı? Bu ihtimalle birden kalbi sızladı; sonra, buna biraz da kendisinin sebebiyet verdiğini düşünerek bir nakarat gibi, "Niçin yaptım yarabbi, niçin..." diyordu.

Fakat başka nasıl hareket edebilirdi? Eğer müsaade etse bütün o korkulan şeyler, bir gün birdenbire onu içine alabilir; bir kere atılan tehlikeli bir adımdan geri dönmek, biraz müşkül olurdu. O hep buralarını düşünüyor, hissiyatına kapılmamak için bütün gayretini sarf ediyordu. Fakat bazen öyle zayıf dakikaları oluyordu ki beklenmedik bir hadise, bir saniye içinde bütün azimlerini kırabilirdi. Bunu düşündükçe, kendi kendine dayanma gücü vermeye çalışır ve, "Uzak, her şeyden uzak..." derdi.

Fakat işte bu mümkün olmuyor; meçhul bir kuvvet, onu günden güne müthiş bir düşüşe doğru sürükleyip götürüyordu. O zaman ne yapacaktı? Şüphesiz, artık yaşamayacak ve bir kere kirlenen namusunu ancak ölümle temizleyebilecekti. O buna çoktan razıydı. Fakat bunu yapabilmek için de yeter derecede kuvveti yoktu. Aşk... Bu öyle bir kuvvetti ki bütün diğer kuvvetler, onun elinde adi bir oyuncak olmaktan kurtulamaz; insanlığın bütün kanunları bile onun önünde hükümsüz kalırdı. Ve bu, insanlar için hayatta en büyük bir teselliydi. Şimdiye kadar aşksız, heyecansız geçen on senelik hayatında, onu bahtiyar edebilecek şeylere karşı, ebedi bir hüsrandan başka ne vardı? Ve bundan sonra da hep böyle devam edecek değil miydi?

Zaten yaşı otuzu geçiyordu. Birkaç sene sonra, daha çok ihtiyarlamış olacak, şimdi bol bol yapılan iltifatlar, o zaman bir aşağılama tokadı gibi onun otuz beş yaşına çarpılacaktı. Birden kalbinde hassas bir noktanın sızladığını duydu. Ve

delikanlıyla arasındaki yaş farkını gözünün önüne getirerek o zamanın çoktan gelmiş olduğunu düşündü. İhtimal, bunu o da hissediyor fakat gençliğinin bir müddet için gözleri bir gaflet neşesiyle bürüyen ihtiras humması arasında, hakikati o kadar açık göremiyordu. Bu duman yok olup da gözlerinin önünde eşya, bütün yalın çıplaklığıyla harap ve pejmürde çıktığı zaman, bu his yine yaşayabilecek miydi?

Genç kadın daha fazla düşünmek istemiyor, önünde açılan bu boşluğun derinliklerini görmemek için gözlerini kapıyor ve böylece her dakika bir parça daha ilerleyerek kalbi çarpa çarpa oraya yaklaşıyordu.

Bir gün postacı bir mektup getirdi. Helecanla zarfı açtı. İmzayı görür görmez, vücudundan bir titreme geçerek hemen oraya, bir koltuğun üzerine mecalsiz düştü. Mektupta, "Bugünden itibaren sizden tamamıyla uzaklaşıyorum. Artık benden emin olabilirsiniz. Bir müddet için Ayastefanos'ta[1] bulunan halamın yanında ikamet edeceğim. Ve sizden ayrı bulunduğum müddet zarfında aşkımı unutmaya çalışacağım. İşte ben gidiyorum, bundan sonra da siz beni takip ediniz..." deniyordu.

Mektubu bitirdikten sonra zihni durmuş, bakışları belirsiz bir noktaya dikilmiş, öylece kalmıştı. Birden bir sinir buhranıyla göğsü sarsılarak:

— Ah hain! dedi.

Ve başını kollarının üzerine dayayarak ağlamaya başladı.

Demek artık bütün ümitleri mahvolmuştu. Bir daha onu görmeyecek, bu kadarcık bir teselliden de mahrum kalacaktı. Mektubu bir kere daha okudu, son cümle üzerinde bir dakika durarak uzun uzun düşündü. "İşte ben gidiyorum, bundan sonra da siz beni takip ediniz..." Bu ne demekti?

Şimdi zihninden yavaş yavaş bir perde sıyrılıyor; bir kadını büyüleyebilmek için düşünülen bu çareyi, biraz da ustaca buluyordu. Fakat yarabbi, bu nasıl muhabbetti! Hem mademki unutabiliyordu. O halde bunların hepsi yalan.

---

1 Yeşilköy. (e.n.)

Aşk, vefa, saadet... Hep birer yalandan ibaretti. Ve o, esasen bunları bildiği halde nasıl inanmış, hakikate karşı gözlerini nasıl kapayabilmişti? Nihayet bir gün yine böyle olacak değil miydi? Ah bu erkekler!

Fakat asıl kabahat onlarda değil, onların böyle olduklarını bile bile renkten renge giren bu mahluklara itimat edenlerdeydi. Üstelik henüz çocuk denecek kadar genç ve tecrübesiz bir delikanlı... Düşünüyordu da bu yaptığı çılgınlığı hatta nefsine karşı mazur gösterebilecek bir sebep bulamıyor ve kendi kendine, "Niçin yaptım yarabbi, niçin?" diyordu.

Fakat artık bir kere düşmüştü. İlk adımda karşı konulamayan bu kuvvete şimdi nasıl galebe çalınabilirdi? Vefasızlıklarına rağmen işte yine onu seviyor; hayatta birisini sevebilmek saadetinin haz sarhoşluğu, bütün bu ihtimallere karşı gözlerini bir sevda dumanıyla bürüyordu. Şimdi onu düşündüren yalnız bir şey vardı. Fakat buna biraz da kendisi sebebiyet vermişti. O gün, ona karşı biraz fazla soğuk davrandığını biliyordu. Mümkün olsa gidip bu kırılan şeyi tamir edecek ve, "Beni affet, işte görüyorsun ki seni seviyorum" diyecekti.

Sonra bunun bir kadın için ne üzücü bir tenezzül olduğunu düşünerek o dakikada kendini, ondan bir aşk sadakası dileniyor görmekten gururu yaralandı. Hayır, bunu da yapmayacak, ona mağlup olmamak için icap ederse her şeyi feda edecekti. Buna karar verdikten sonra kalktı, pencerenin yanına geldi.

Karşıda deniz, lacivert eteklerini sürükleyerek akıp gidiyor, evin çatısından uğultulu bir rüzgâr geçiyordu. Ağaçlar sallanıyor, yapraklar uçuşuyor, Yuşa'nın üzerinde siyah bir bulut, ufukları kesif bir dumanla kaplıyordu.

Genç kadın, birdenbire değişen bu bahar semasından ruhuna soğuk titremeler dökülerek biraz sükûnet buluyor; gittikçe alçalan bulutlar, kalbine kaçınılmaz bir felaketin ürküntüsünü veriyordu. Bu aralık, gözleri uzaklara daldı ve bir müddet öylece uykuya benzeyen bir uyuşukluk içinde, gözkapakları ağırlaşmaya başladı. Uzaktan gök gürültüleri geliyor, karşı tepelere yağmur yağıyordu. O esnada elinin

üzerine bir damla düştü ve birden, asabından soğuk bir şey akıp geçerek titredi.

Şimdi kiremitleri döven bir yağmur tufanı başlıyor, bir an içinde, her taraf kararararak odaya bir karanlık dalgası giriyordu. Perdeleri indirdi. Adeta üşüyordu. Köşeye çekilerek üzerine bir örtü aldı. Dışarıda yağmur bütün şiddetiyle devam ediyor; oluklardan akan suların şırıltısı, ona tatlı bir rüyanın nağmelerini getiriyordu. Gözlerini kapadı ve odanın derin loşlukları içinde, sanki bir gece açılarak onu siyah kanatlarıyla içine aldı.

Şimdi her şeyden uzak, hayatın var olan bütün olaylarıyla ilgisi kesilmiş gibiydi. Artık gözünün önünde hiçbir şey yaşamıyor, bütün hatıratı bu derin karanlık içinde boğulup kalıyordu. Oh, bu ne iyi bir şeydi! İşte şurada karanlıkların derin sessizliğinde, birdenbire her şeyden, hayatın bütün maddi bağlarından sıyrılıvermek... Yaşamakla hissedilen elemlerden, ıstıraplardan, istikbalin, daima insanı tehdit eden felaketlerinden, ümitsizliklerinden bir an içinde kurtulmak...

İşte asıl temenni edilecek şey, yaşamakla elde edilemeyen en büyük saadet buydu. Zaten şu otuz senelik hayatında, bahtiyar yaşadım diyebilecek nesi vardı? Şimdiye kadar gelmeyen bu saadet, bundan sonra mı gelecekti? Halbuki o, asıl istikbalden korkuyor ve bir müddetten beri kalbine düşen bu endişeyle her şeyden, hatta hayattan uzaklaşmak arzularını hissediyordu. Gelecekten bir şey ümit edenler için bu, belki temenni edilecek bir şey değildi. Fakat o ne bekleyebilirdi? Daima böyle üzgün ve perişan olacak değil miydi?

Burada gözünün önünden yavaş yavaş bir perde kalkıyor, düşüncelerinin arasında ona bir ümit kıvılcımı gönderen iki parlak siyah göz, bütün iradesini yakıyor, güçsüz bırakıyordu. Sonra bir hayal yaklaşıyor, hırslı ve ateşli dudaklarıyla kulaklarının yanına sokularak, "Niçin?" diyor, "Niçin sevişmiyoruz? Mademki ruhunun buna ihtiyacı var..."

Evet, niçin sevişmemeliyiz? Mademki kendisi de onun için ölüyordu. O dakikada derin bir aşk ihtiyacıyla çarpan kalbinin üzerinde, bu hayali sıkmak, kucaklamak istedi; kol-

larını uzattı. Fakat bu da bütün diğerleri gibi bir yalan, bir rüya olmuştu.

Genç kadın, kalbinde bir ateşle gözlerini açtığı zaman, yağmur devam ediyor; kuvvetli bir rüzgâr perdeleri savurarak içeriye, ocak ayının zehirli fırtınalarını dolduruyordu. Ve güya ruhunda başlayan bu fırtınayla bütün vücudu kırılıyor, hurdahaş oluyordu. Öyle ki mafsalları ağrıyor, uzun müddet yatakta kalmış bir hasta dermansızlığıyla hiçbir tarafı tutmuyordu. Gözlerinin etrafı bir ateş gibi yanıyor, tamamıyla sakinleşememiş asabında derin bir zayıflık hissediyordu. Böyle devam ederse nihayet bir gün yatağa düşmek muhakkaktı ve bu ihtimal, onu sıhhatinden endişeye düşürüyordu. Onu hu hale getiren hep o değil miydi? Halbuki işte kendisi çekiliyor, bütün sevilenler gibi büyüledikten sonra kahrediyordu ve ihtimal o burada teessüründen ağlarken, diğeri vurduğu darbeden memnun seviniyordu. Zaten insanlar hep böyle değil miydi? Fakat bunu evvelden düşünmüş olmak lazımdı. Mademki artık geri dönmek mümkün değil.

Şimdi kalbinde garip bir hüzün duyuyor, etrafında ona biraz kuvvet ve teselli verecek bir kimse bulamamaktan elim bir yalnızlık hissediyordu. Fakat kabahat yine kendisindeydi. Onun bütün bir kış devam eden takiplerine müsaade etmemiş olsaydı, şüphesiz bu dereceye gelmezdi. Halbuki o, buna karşı kayıtsız görünmek istemiş; fakat günden güne bu zaaf ona da geçerek bütün direnme gücü kırılmıştı. Şimdi hepsini hatırlıyordu. O zaman düşünmeye lüzum hissedilmeyen şeyler, şimdi bütün kuvvet ve delilleriyle ehemmiyet kazanıyor; fakat bir kere kaybedilen bir fırsatı yeniden ele geçirmek için vakit çoktan geçmiş bulunuyordu. Zaten artık her türlü tedbir faydasızdı. Ve ihtimal şimdi o, Ayastefanos'taydı. Artık buraya gelmeyecek, kendisinden uzak yaşarken aşkını unutmaya çalışacaktı.

Lakin ona bu derece, bu muhitten uzaklaşmaya mecbur edecek kadar ne yapmıştı? Çocukça bir arzuya karşı başka ne suretle karşılık verebilirdi? Halbuki bu onun hakkıydı. Henüz aralarında hiçbir bağ mevcut olmayan bir erkekle gö-

rüşebilmek için bir kadın, ne kadar serbest olmalıydı! Sonra onu görenler ne derdi? Fakat o, buralarını düşünmüyor, en adi bir hevesi uğruna bir kadının mukaddes bildiği her şeyi feda etmekten çekinmiyordu. Ve sonra ona aşktan, muhabbetten bahsediyordu. Seven böyle mi yapardı? Şimdi hepsini anlıyor, bu riyakâr cümleler arasında gizlenen maksadı keşfetmekte artık güçlük çekmiyordu. Fakat bu hiçbir zaman mümkün olmayacaktı. Hem zaten her şey bitmiş ve ihtimal, bir daha geri dönmemek üzere uzaklaşmıştı.

Genç kadın bunu düşünürken yavaş yavaş hayal kırıklıkları yok oluyor; onu bir daha görememek ihtimali, zihnini büyük bir endişe içinde işgal ediyordu. Mektubu, bir üçüncü defa okurken bir şeye dikkat etti: "Bir müddet için Ayastefanos'ta bulunan halamın yanında ikamet edeceğim" diyordu. Demek bir müddet sonra tekrar geri gelecekti. Zihninde bu müddeti tahmin etmek isteyen bir sabırsızlıkla, günleri hesap etmeye başladı. Fakat kim bilir ne zaman dönerdi. Bir hafta, on beş gün, belki birkaç ay... Birden ona, birkaç sene kadar uzun görünen bu bekleyiş, o kadar elim geldi ki ondan uzak geçecek olan yalnızlık saatlerinin verdiği hüzünle kalbinde acı bir teessür duydu. Bu dakikaya kadar onu bu derece sevdiğini hissetmemişti. Ve işte sevdiği için nihayet terk ediliyordu. Burada gözleri yaşararak kirpiklerinin ucuna kadar bir damla geldi, ruhunun artık zapt edilemeyen hislerinin taşkınlığıyla göğsü sarsılarak ağladı, ağladı...

Bu, onda bir ihtiyaç şeklini almıştı. Her gün böyle odasına kapanarak uzun uzun ağlıyor; ruhundaki acı zehirleri, gözyaşlarının verdiği teselliyle yok ediyordu. Bazen saatlerce devam eden bir sinir buhranı içinde hep onu düşünür ve bu bir türlü gelmeyen saadetin hüznüyle birer birer günleri sayardı. Gideli tam bir hafta oluyordu. Günler böylece birbirlerini takip ederek gelip geçiyor ve o hâlâ gelmiyordu. Artık çayıra da inmiyordu. Her şey onu hatırlatıyor, gezip yürüdüğü yerlerde hep onun hayali dolaşıyordu. Yarabbi, bu böyle daha ne zamana kadar devam edecekti? Yoksa hiç, hiç mi gelmeyecekti?

Bir gün, pencerenin önünde otururken geçen bir delikanlıyı ona benzetti ve birden kalbi çarparak kafesin[1] arkasından görmeye çalıştı. Açık imperyal[2] pardösüsünden, o olduğunda şüphe yoktu. Fakat ne zaman gelmişti? Yoksa hiç mi gitmemişti?..

O gün, çayırda karşı karşıya geldikleri zaman, aralarında uzun ayrılıkların ani heyecanlarıyla uzun uzun bakışarak o anda bu iki ruhu ateşli bir arzu içinde birleştiren kavuşma duygusuyla titrediler. Delikanlı sanki onun kalbini delerek oradaki acıyı görmek isteyen bir bakışla bakıyor; genç kadın, şimdi ruhunu daha derinden titreten bu bakışların altında eriyor, helak oluyordu. Artık aralarında bütün gücenmeler yok olmuş, birbirlerinden uzak geçen günlerin acı dolu hasretiyle o dakikadan itibaren her şeyi unutmuşlardı. Delikanlının bakışlarında öyle derin bir keder ve endişe vardı ki genç kadın, onu bu derece üzgün görmekten kalbinde latif bir eza duydu. Demek hakikaten kendisini seviyordu! Şimdi ona karşı biraz fazla haksız davranmış olduğunu anlayarak pişmanlık duyuyor ve beni affet demek isteyen bakışlarıyla ondan güven verici bir cevap bekliyordu. Bu esnada delikanlı, avcunun içinde bir mektupla ona yaklaşarak:

— Biraz ilerler misiniz? dedi.

Lakin bu kadar kalabalığın içinde onu nasıl takip edebilirdi? İhtimal, şimdi buna da gücenecekti. Boğazında kuruyan bir sesle:

— Sonra... diyebildi.

Artık aralarında çekinilecek bir şey kalmamıştı. Ve bir kere karşı karşıya geldikten sonra, bu pek tabiiydi.

Şimdi delikanlı hep onu takip ediyor, gözleriyle etrafı kollayarak mektubu vermek için bir fırsat gözetiyordu. Bir aralık tekrar karşı karşıya geldiler; delikanlı bu defa biraz daha yakından geçerken mektubu yavaşça otların arasına

---

1 Aralıklı dizilmiş ince çubuklara, yine aynı aralıklarla çapraz çubukların mıhlanması suretiyle yapılan ve eski Türk evlerinde yabancı gözlerden saklanması gereken harem kısmının pencerelerine konan siper. (e.n.)

2 Empermeabl (Fr. İmperméable): Su geçirmez, yağmurluk (e.n.)

bırakarak ilerledi. Genç kadın birisi tarafından görülmekten korkarak bir müddet etrafını tetkik etti ve kalbinde bir helecanla eğilip mektubu alırken adeta titriyordu.

Eve geldiği zaman ilk işi mektubu okumak oldu. Arkasında yeldirmeyle pencerenin önünde bir koltuğa ilişerek zarfı açtı; ilk kelimeyi görür görmez, yüzüne bir kan dalgası hücum ederek sanki oturduğu yerde birdenbire döndü:

"Kalpsiz" diyordu. "Oh evet, beni mazur görünüz, size ancak bu kelimeyle hitap edebildiğim için beni affediniz. Bakınız, gaddar demiyorum. Çünkü hissetseydiniz eminim ki sizin için çarpan bir kalbi çiğneyip geçmezdiniz. Halbuki siz çiğnediniz, demek kalbiniz yoktu, hissetmiyordunuz, karşınızdakini kahrederken kahrolmaktaki elemleri, ıstırapları duymuyordunuz. Fakat ben...

Bunu tekrar etmek, size burada elemlerimden, ıstıraplarımdan bahsetmek istemem... Çünkü siz kalpsizsiniz, onları hissedemezsiniz. Fakat mademki sevmeyecektiniz, beni niçin büyülediniz, kalbimle niçin oynadınız? Ve sonra bana 'Ben sizi sevmiyorum' derken bunun seven bir kalp için ne müthiş bir darbe olduğunu hiç düşünmediniz, değil mi?

Evet, belki sevmiyordunuz fakat itiraf ediniz ki öyle görünüyordunuz ve beni büyülemek için kadınlığınızın bütün hilelerini kullanıyordunuz. Zaten ufak bir tebessümünüz, kalbinde bir aşk ihtiyacıyla kavrulan bir genci büyülemek için yeterdi. Ve işte siz, benim bu zaafımdan istifade ettiniz, görünüşte hiçbir şey anlatmayan fakat alakadar olanlar için pek çok şey ifade eden tavırlarınızın, tebessümlerinizin büyüsüyle beni zapt ettiniz; kalbime aşkınızın zehirlerinden her gün birer damla akıtarak beynimi uyuşturdunuz ve sonra beni kendisine malik olmayan, manyetizörün tesiri altında hareket eden bir uyurgezer gibi kadınlığınızın uçurumlarına kadar sürüklediniz. Fakat şimdi... Evet, şimdi nasıl bir cinayet işlemiş olduğunuzu anlıyorsunuz, değil mi? Lakin neye yarar? Mademki hissetmiyorsunuz ve mademki kalpsizsiniz..."

Daha fazla devam etmek mümkün değildi. Gözleri kararıyor, heyecanından bayılacak bir hale geliyordu. Demek

bu kadar fena biliniyordu. Ve mademki öyleydi, kalpsiz, vicdansız, alçak bir kadındı. O halde niçin bu kadar üzerine düşülüyordu? Seven böyle mi yapar, karşısındakini tahkir mi ederdi? Demek onun ufak bir hareketi, böyle her vesileyle tenkit edilecek; şimdi onu memnun edecek olan şeyler ilerde, ihtimal birer tokat gibi yüzüne çarpılacaktı. Halbuki henüz aralarında, suçlamayı gerektirecek bir şey geçmemişti. Böyle olduğu halde adi bir tebessümüne bin türlü mana veriliyor ve bu onu bir cinayet işlemiş kadar azarlamaya bir sebep oluyordu. Ve sonra, "Hissetmezsin, çünkü kalpsizsin" deniyordu.

O pekâlâ hissediyordu ki başının üzerinde bir felaket dolaşıyor ve günden güne onu daha zayıf bularak biraz daha yaklaşıyordu. Nihayet bir gün, her şey birdenbire bitmiş olacak, o kadar korkulan ihtimaller bir dakika içinde gerçekleşiverecekti. O zaman...

Bunu artık düşünmüyordu. Mektubu avcunun içinde buruşturarak halıların çiçeklerini seyrediyor, hayatın her türlü felaketine kendini teslim eden bir ümitsizin çaresizliğiyle kalbinde büyük bir tevekkül hissediyordu. Fakat sonsuza kadar böyle devam edecek miydi? Bu öyle bir soruydu ki onu, ilerde bir ihanet ihtimali karşısında dehşete düşürüyor ve bu, ona her şeyden çok acı geliyordu. Mektubu tekrar açtı, sonuna kadar okumak istedi.

Şimdi yalvarmalar, istirhamlar başlıyor, sadakatler vaat olunuyor, yeminler birbirini takip ediyordu. Fakat bunlara inanmak için insan ne kadar saf olmalıydı! Ve hangi münasebet vardı ki ebediyete kadar devam etmiş olsun! Özellikle birkaç sene sonra ihtiyarlayacak olan bir kadınla böyle çocuk denecek kadar genç bir delikanlı arasında kurulabilen münasebetler...

Genç kadın bunu düşünürken istikbali gözünün önüne getiriyor; birkaç ay sonra kendisini terk edilmiş görmekten büyük bir endişeyle kalbi çarpıyordu. Ve bu, o derecede muhakkaktı ki şimdiden önü alınmazsa başlangıçta alelade bir kalp bağından ibaret olan bu münasebet, ilerde müthiş bir

facia şeklini alabilirdi. Kendi kendine o zaman yapılacak şeyi tasavvur ediyor, "Şüphesiz, intihar ederim" diyordu.

Ve nihayet, böyle olacağı da aşikârdı. Mektubu bir kere daha okudu. Birden ilk okuyuşta dikkatini çekmeyen bir cümle gözüne ilişti: "Esasen ben sizden büyük bir fedakârlık beklemiyorum" diyordu. "Yalnız bir müddet sizinle birlikte bulunmak, sizi duygularıma ve düşüncelerime katılmış görmek... Sadece bir dost, bir akraba gibi... Nasıl isterseniz... Mesela arada sırada sizinle küçük gezintiler... Mümkün olduğu kadar her bir alçalmış duygudan uzak, samimi görüşmeler..."

Burada dudaklarının üzerinde, elinde olmadan bir tebessüm belirdi, kendi kendine, "Çocuk..." dedi.

Ve bir kere o raddeye geldikten sonra... Onları daha ileriye gitmekten alıkoyabilecek bir kuvvetin mevcut olmadığını pek iyi biliyordu. Zaten onu korkutan, en çok bu değil miydi? Ve esasen bütün münasebetler de böyle başlamaz mıydı? Fakat sonra...

Bunun tasavvuru bile onu dehşete düşürüyordu. Mektubu bir tarafa attı ve birden, o zamana kadar hissedilmemiş bir sinir boşalmasıyla yerinden fırlayarak, "Lakin ben ne yapıyorum?" dedi. "Bir kadın için bu kadarı bile bir namussuzluk..."

Hayır, hayır... Buna hiçbir zaman müsaade etmeyecek, daha ileriye gitmemek için her şeyi burada bitirecekti. Ve namuslu bir kadın için böyle hareket etmek, hayatında en mühim bir vazifeydi. Yeldirmesini çıkardı, tekrar pencerenin önüne gelerek oturdu. Bundan sonra ona karşı nasıl bir vaziyet almak lazım geleceğini düşünüyor, bu son kararını tatbik edebilmek için zihninde planlar hazırlıyordu. Mesela ona şimdi bir mektup yazacak, karşı karşıya geldiği zaman söylenemeyen şeyleri, doğrudan doğruya anlatabilecekti. Buna tamamıyla karar verdikten sonra masaya doğru ilerledi, hokkayı kalemi aldı. Heyecanından elleri titriyor, ona, doğrudan doğruya bu kararından bahsedebilmek için bütün kuvvetini sarf ediyordu. Ve fakat kalbinde dayanma gücünü kıran bir

endişe vardı ki bunu yapmakla tamiri mümkün olmayan bir hata işlemiş olacağını zannediyordu. O zaman ne yapacaktı? Bir kere kırılan bir şeyi nasıl yerine getirebilecekti?

Farkında olmadan kalemi elinden bıraktı, başını kolunun üzerine dayayarak uzun uzun kalbinin ıstıraplarını dinledi.

Bu artık mümkün değildi. Bir kere bu dereceye geldikten sonra, birdenbire geri dönebilecek kadar güçlü olmadığını tamamıyla hissediyordu. Sonra neticeyi gözünün önüne getiriyor, onu her dakika biraz daha kendine çeken bu uçurumun kenarında, sevdayla kendinden geçip gözleri kararak, "Ah, ne yapayım?" diyordu, "Seviyorum."

Ve bu öyle kaçınılması mümkün olmayan bir tehlikeydi ki her gün daha kati adımlarla ona bir parça daha yaklaşıyor ve gittikçe bu adımlar sıklaşarak bu iki ruh arasındaki mesafeler, günden güne yok oluyordu. İhtimal, birbirlerinin pek yakınındaydılar. Hatta belki küçük bir hareketle birbirlerinin kollarının arasına düşebilirlerdi. Fakat henüz bu mesafeyi tahmin edebilecek gözlerden, o her şeyi bir ikiyüzlülük perdesi altında gösteren sisler kalkmamış, insanları birbirlerine karşı az çok bağlı tutan zincirler çözülmemişti.

Fakat bir gün her şey tabii akışına girmiş, sanki sihirli bir el bu iki kalbin yolu üzerindeki bütün engelleri bir an içinde kaldırıvermişti ve genç kadın bir sabah erkenden, bir gün evvel tayin edilen buluşma yerine gidiyordu. Kapıdan çıkarken helecanından dizleri titriyor, sanki onu çekip götüren bir kuvvete mağlup olarak bir sarhoş gibi gözleri kararıyordu. O dakikada bütün aklı durmuş gibiydi. Hiçbir şey düşünmüyor, iradesi kaybolmuş bir uyurgezer duygusuzluğuyla hareket ediyordu. Çayıra indiği zaman onu ilerde, büyük kestane ağaçları arasında kaybolmuş yolda, bir arabayla kendisini bekler buldu. Nereye gideceklerdi? Bunu sormaya lüzum görmeden arabaya atladı, peçesini sıkı sıkı indirdi.

Şimdi arabanın içinde yan yana, bu gölgeli yolu takip ederken ekseriya heyecan zamanlarında gelen bir suskunlukla ikisi de konuşmuyorlar; ilk sözü söylemek için biri diğerinden cesaret bekleyerek böylece uzun tereddüt da-

kikaları geçiyordu. Nihayet, delikanlının bir sorusuyla bu sessizlik son buldu:

— Peçenizi niçin açmıyorsunuz? diyordu.

O ezilerek, sıkılarak bir cevap vermeye çalışırken ilk defa yabancı bir erkekle yan yana oturmaktan garip bir yabancılık hissederek sıkıntısından terliyor, mahcubiyetinden ne söyleyeceğini şaşırarak susuyordu. Böylece uzun bir dakika geçti. Sonra onun sorusunu cevapsız bırakmış olmaktan çekinerek büyük bir kendini zorlamayla:

— Müsaade ediniz, diyebildi. Belki etraftan gören olur.

Delikanlı:

— Hayır, diyordu. Kimse göremez.

Bunu uzun bir sessizlik takip ediyordu. Araba taşların üzerinde sarsılarak yuvarlanıyor, onları birbirlerine daha fazla yaklaştıran hareketlerle ilerliyordu. İkisi de birbirlerinin bu kadar yakınında bulunmaktan mutluydular. Genç kadın arada sırada, küçük hareketlerle dizini çekiyor ve fakat onları daima birbirlerine yaklaştıran sarsıntılar, aralıksız buselerle bu iki vücudu tekrar birleştiriyordu. Dizlerin hafif temaslarıyla birinden diğerine tatlı akımlar geçerek onları bir ihtiras titremesi içinde yakıyor, kavuruyor, henüz tamamıyla birbirlerinin olamamış bu susamış ve ateşli kalplerde, asabı tutuşturan kıvılcımlar doğuyordu. Genç kadın görücüye çıkan bir kız kadar sıkılarak, kızararak mahcubiyetinden terliyordu. Delikanlı ne söyleyeceğini tayin edemeyerek öylece duruyor, nefesine darlık veren bir heyecanla boğularak susuyordu. Nihayet bütün kuvvet ve cesaretini toplayarak:

— Bilseniz, beni bugün ne kadar bahtiyar etmiş oldunuz.

Bunu söylerken sesi titriyordu. Sonra onu, bütün tavırlarında kendisine karşı biraz korkar görmekten müteessir olarak ilave etti:

— Fakat niçin o kadar yabancı duruyorsunuz? Bakınız etrafta kimseler yok.

Genç kadın başını önüne eğmiş susuyor, ruhunu aşk okşaması içinde kaplayan bir rüyanın sarhoşluk veren derinliklerinde, bütün kimliği damla damla çekilerek benliğinden uzaklaşıyordu. Öyle ki kulaklarının etrafında uzak bir çağ-

layanın uğultuları dolaşıyor, işittiği şeyler ona tenha gecelerin gizli teranelerinden nağmeler getiriyordu. Ve onun bu derece yakınında bulunmaktan ebedi saadet dakikaları yaşıyordu. Dizi dizine temas ediyor, bazen ayaklar birbirlerini bularak hafif tazyiklerle, doğrudan doğruya söylenemeyen şeyleri iletmeye aracı oluyordu.

Delikanlı biraz daha yaklaşmış, ona kalbinin elemlerinden, ıstıraplarından bahsediyor:

— Ah bilmezsiniz, bunu benim kadar hissedemezsiniz, diyordu. O gün sizden ayrıldıktan sonra nasıl üzüntümden çıldırdığımı, kaç kere intihara karar verdiğimi bilseydiniz, şimdiye kadar aşkınızla yanan, kavrulan zavallı kalbime o müthiş darbeyi indirmezdiniz. Ah, o gün ne kadar insafsızdınız! Ben size elemlerimden, ıstıraplarımdan bahsederken siz, bütün bu zaaflarıma karşı kayıtsız ve hissiz, gözlerinizde hep o aşkımla alay ediyor gibi gelen hain bir parıltıyla hatta beni dinlemiyor, bakışlarınızın o zehirli iğneleriyle ruhumda hassas bir nokta arıyordunuz. Nihayet o noktayı buldunuz ve şimdi kanayan bu elim yarayı açtınız. Siz galibiyetinizden hoşnuttunuz. Fakat ben... Beni hiç düşündünüz mü? Bakınız, susuyorsunuz. Demek bana acımıyordunuz. Ne zamandan beri sizi bir gölge gibi arkanızdan takip ederken bakışlarınızın altında nasıl eriyerek yok olduğumu hissetmemiştiniz yahut öyle görünmek istiyordunuz. Rica ederim, bana itiraf ediniz. Bir saniye olsun, benim için kalbiniz çarptı mı?

Genç kadın heyecandan söyleyecek bir şey bulamıyordu. Delikanlı devam etti:

— Halbuki ben her zaman sizi düşünürdüm. Bütün yalnızlık dakikalarımda, düşüncelerime hayaliniz de yoldaşlık ederdi. Fakat siz eminim ki beni hiç düşünmediniz. Ve işte hâlâ susuyorsunuz. Demek hissetmiyorsunuz, sevilmekteki saadet hissini duymuyorsunuz.

Genç kadın artık tahammül edememişti:

— Affedersiniz, beyefendi, dedi. Zannedersem, bir kadın, bundan büyük fedakârlık yapamaz. Eğer farz ettiğiniz kadar duygusuz olsaydım, bugün sizinle gelmezdim.

— Teşekkür ederim, fakat bana karşı niçin kayıtsız görünüyordunuz?

Genç kadın cevap vermek istemiyordu. Heyecanından titriyor, son cümleyle doğrudan doğruya hislerini itiraf etmiş olmaktan sıkılarak mahcubiyetinden terliyordu. Ne demek istemişti? Bu, açıktan açığa "Ben de seni seviyordum" demek değil miydi? Birden bunu düzeltmek istedi:

— Hayır, öyle demek istemedim, dedi. Beni büsbütün hissizlikle itham etmiştiniz de...

Delikanlı, kalbinde bir saadet titreyişiyle bu konuda devam etmekten büyük bir haz duyarak ona bütün duygularını itiraf ettirmek için uzun uzun sorguya çekiyor:

— Demek siz de beni seviyordunuz? diyordu.

Genç kadın gözlerini indirerek sustu, bir kelime söyleyebilecek bir halde değildi. Gözleri kararıyor, işittiklerini anlamıyordu. Delikanlı şimdi ona, aşkının elemlerinden, ıstıraplarından bahsederek o zamana kadar itiraf edilememiş şeyleri, birer birer sayıp dökerken o, her şeyi büyüten bir idealle düşünmeden sarf edilen bu cümleyi düşünüyordu. Bu bir kadın için ne kadar büyük bir alçalmaydı! Ve işte o, bu derece alçalmış, hatta kendisiyle hiçbir bağı olmayan bir erkekle birlikte gezmeye çıkmıştı. Bu bir namussuzluk değil miydi? Şimdi zihnen bunun tesirini düşünüyor ve fakat kendisini itham edebilen şeyleri, bir an için mazur gösterebilecek biçimde, kalbinden bütün o hissiyatı kemiren endişeleri silmeye çalışıyordu. Mademki ortada onu lekeleyebilecek maddi bir şey yoktu, o halde bir an için hayatı şenlendirecek olan saadetlerden, insan kendisini niçin mahrum etmeliydi? Ve mademki birbirlerini de seviyorlardı.

Genç kadın, kalbi bir saadet hazzıyla dolarak bugünkü bahtiyarlığını düşünüyor, onunla böyle yan yana oturmaktan ruhunda ebedi bir lezzet duyuyordu. O esnada elini, birden onun avuçlarının içinde hissetti. Vücudundan ateşli bir akım geçerek o ana kadar duymadığı bir kavuşma zevkiyle titredi. Delikanlı onu, sıkı sıkı bileklerinden tutarak kendisine çekiyor, dengesini muhafaza edemeyen heyecanlı bir sesle:

— Rica ederim, söyleyiniz, diyordu. O zaman siz de beni seviyor muydunuz? Bunu sizin ağzınızdan işitmek isterim.

Genç kadın söyleyecek bir şey bulamayarak gözlerini indiriyor, şimdi cildinin üzerine temas eden nemli dudakların ihtiras ateşiyle damarlarının içinde sanki bir şey tutuşuyordu. Lakin ne yapıyordu? Deli mi oluyordu? Birden, o dakikaya kadar hissedilmemiş bir korkuyla elini çekerek:

— Bırakınız, dedi.

Delikanlı, avuçlarının içinden kurtulmak isteyen bu yumuşak elleri, ruhunun bütün sevda ateşiyle öpüyor o çekinmek istedikçe, onları kalbinin üzerinde bastırarak:

— Hayır, diyordu. Bırakmam. Söyleyiniz, itiraf ediniz ki siz de beni seviyordunuz. Bakınız, kalbiniz çarpıyor. Fakat söylemek istemiyorsunuz. Hissiyatınızı saklıyorsunuz.

Genç kadın şiddetli bir helecan içinde kıvranıyor, kendisini bu genç ve hırslı kollardan kurtarmak için kuvveti yetmiyordu. Ve fakat her saniye bu kollara kendisini biraz daha terk ederek mukavemeti gittikçe yok oluyordu. Delikanlı biraz daha yaklaşmış, onu sarmak isteyen bir sokulganlıkla:

— Niçin, diyordu. Benden niçin bu kadar çekiniyorsunuz?

Şimdi kavuşma heyecanıyla titreyen dudaklar, birbirlerini arayarak bulmuşlar, uzun ve ateşli bir buseyle o dakikada bütün çekingenlikler yok olmuştu. Böylece uzun bir dakika geçti. Genç kadın, kendisini hâlâ bırakmak istemeyen kollardan sıyrılarak doğruldu. Başı dönüyor, gözleri kararıyordu. Ne oluyordu? Rüya mı görüyordu? Birden, gözünün önünden bir duman sıyrılarak, “Lakin ben ne yaptım?” dedi.

Ve işte nihayet, bütün o korkulan şeyler gerçekleşmişti. Zaten böyle olacak değil miydi? Bunu bildiği halde kendisini onun kollarına teslim ederken hiçbir şey düşünmemişti. Şimdi kalbinin üzerinde, bu düşünülmeden işlenen günahın ağırlığını duyuyor; kendisini bu tehlikeli zemin üzerinde sürükleyip götüren bu adama karşı isyan etmek ihtiyacını duyuyordu. Fakat asıl kabahat kendisinde değil miydi? Eğer istemiş olsa onu pekâlâ reddedebilir, her zaman yaptığı gibi mektubunu cevapsız bırakabilirdi. Halbuki o böyle mi yapmıştı?

Vücudu hâlâ titriyor, gözleri aşk ateşinin kalıntılarıyla dumanlanarak başı dönüyordu. Yarabbi, aşk denilen şey bu muydu? Oh eğer böyleyse...

Artık başka bir şey düşünmüyordu. Derin ve hummalı bir uykudan uyanmış bir rüya sarhoşu gibiydi. Gözünün önünde renkler, ışıklar uçuşuyor; baharın bu çiçekli sabahında, yanında kalbini ateşli hislerle dolduran aşkıyla yeşillikler arasında, böyle uzun uzun gitmekten ruhunda taze bir neşe hissediyordu. Etraf çiçeklerle süslenmiş, yolun üzerine yabani ağaçların koyu gölgeleri uzanmıştı. Moskof Bayırı'nı[1] geçtikten sonra, yokuşun sırtı başlıyor, çalılıklar arasından dağ menekşelerinin baygın kokuları geliyordu. Araba yokuşa tırmanırken delikanlı:

— İsterseniz biraz yürüyelim, dedi.

Arabadan indiler, ağır adımlarla yürümeye başladılar. Genç kadın şemsiyesine dayanarak yavaş yavaş ilerliyor, bazen bir yerde durarak tabiatın nağmelerini dinliyordu. Kuşlar ötüşüyor, böcekler ebedi ezgileriyle ormanların uyuyan sessizliğinde sanki sevinç çığlıkları atıyorlardı. Yolun kenarlarında katırtırnakları, altın başlarının küçük salıntılarıyla baharı selamlıyorlardı. Genç kadın, kırlarda kelebekleri kovalayan bir çocuk hevesiyle tesadüf ettiği çiçeklerden küçük demetler yapıyor; bir çalıdan öteki çalıya giderek bazen bir dikenin arasında, mavi gözleriyle bakan bir mineyi kopararak onlardan zarif ve rengârenk buketler hazırlıyordu. Bunları götürecek, odasının bir köşesinde bugünün bir hatırası gibi saklayacaktı. Bunu tasavvur ettikçe göğsü saadetle dolup kabarıyor; bugünün saadeti ona, bütün emellerini karşılayan bir hülya gibi geliyordu. Zaten hayattan bundan fazla ne bekleyebilirdi? Hatta bunu kendi

---

1 Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın isyanı sırasında Osmanlı'ya yardım amacıyla Rus Donanması İstanbul'a gelir. Yaklaşık altı ay kaldıkları Boğaziçi'nden ayrılırken dostluk nişanesi olarak Rus ordusunun karargâh kurduğu Beykoz Selvi Burnu'nda, tepenin en yüksek noktasına, 25 Haziran 1833 tarihinde "Moskof Taşı" olarak anılan bir kaya anıt dikerler. Bu anıt I. Dünya Savaşı sırasında bir grup saldırgan tarafından yıkılmıştır. (e.n.)

düşüncelerinin pek üstünde buluyor, onun tazeliğini ve canlılığını gözünün önüne getirerek bu gençlik karşısında, kendisini yıpranmış, rengi solmuş görmekten acı duyuyordu. Ve bugün onu, güneşten pembeleşmiş güçlü ve canlı çehresinde, bütün tavırlarına tatlı bir vakarın temiz gölgesini serpen ince siyah bıyıklarıyla o kadar yakışıklı buluyordu ki kendisi güzel bir kadın olduğu halde, kalbinde onu, uzun müddet tatmin edememekten korkan bir endişe hissediyordu. Zaten bu pek tabiiydi. Bir iki sene sonra şüphesiz, biraz daha ihtiyarlamış olacaktı. Birden gözleri, onun gözlerine ilişti ve sanki damarlarının içinden süzülerek bütün varlığını onların siyah derinliğine çekip götüren ateşli bir cezbeyle kalbi çarptı. Şimdiye kadar onların bu kadar içe işleyici olduğuna dikkat etmemişti. Ve işte onlar da bütün diğer gözlerden başka bir şey değildi. Fakat yarabbi, onlardaki bu sihir, bu kuvvet neydi ki bütün iradesini bir saniye içinde yakıyor, perişan ediyordu. Daha fazla bakmaya tahammül edemeyerek gözlerini indirdi. Delikanlı:

— Niçin öyle uzak duruyorsunuz? diyor, sitemli bakışlarıyla onun ruhuna tesir etmek istiyordu.

Genç kadın bir şey söylemiş olmak için elindeki bir çiçeği göstererek:

— Bakınız, dedi. Ne güzel rengi var. İnce hareleriyle işlemeli gibi duruyor.

Delikanlı, hep o ruhunun derinliklerine işleyen bakışlarıyla ona biraz daha yaklaşarak:

— Evet, dedi. Güzel! Tıpkı sizin gözünüze benziyor.

Genç kadın gülümseyerek cevap verdi:

— Çiçeğin değerini düşürmüş olmaz mısınız?

— Belki sizi ona benzetmiş olmakla güzelliğinize karşı kusur işlemiş oluyorum. Halbuki siz benim nazarımda bir çiçekten daha zarif, bir gülden, bir menekşeden daha ince, daha kibarsınız. Belki siz, kendi kendinizi takdir etmiyorsunuz. Fakat benim için o kadar güzel, o kadar cazipsiniz ki sizi şimdiye kadar bu derece yakından tetkik etmemiş olduğum için ne kadar bedbaht olduğumu hissediyorum. Fakat

işte siz, bana bugün bu saadeti bahşettiniz ve bilseniz size bunun için ne kadar minnettarım.

Genç kadın susuyordu. O devam etti:

— Bilseniz, dedi. Sizin için neler hayal ediyordum. Mesela sizinle birleşmemize hiçbir mani yoktu ve birbirimizi severek o kadar mesut bir hayat geçirebilirdik ki...

Genç kadın ne demek istediğini anlamamıştı. Sonra birden kavrayarak:

— O! dedi. Bu pek güzel bir hayal!

— Niçin, o kadar uzak mı görüyorsunuz?

— Zannederim.

— Neden?

— Çünkü bu pek gülünç bir şey olur ve esasen buna ben rıza göstermem.

— Demek beni kendinize layık görmüyorsunuz?

— Şüphesiz, çünkü ben sizden daha yaşlıyım. Halbuki siz henüz pek genç ve tabii o nispette de mesut olmaya layıksınız.

— Sizinle mesut olmayacağımı nasıl tahmin edebiliyorsunuz?

— Lakin bunu tahmin etmek için pek o kadar büyük bir zekâya ihtiyaç yok zannederim. Bir kere yaşlarımızın arasındaki fark, buna en büyük bir mani teşkil eder. Sonra, ben dul bir kadınım. Halbuki siz bugün kimin kızını isteseniz alabilirsiniz.

— Ben bugün sizi istiyorum. Sizi almayı arzu ediyorum.

— Fakat yarın? Birkaç sene sonra?..

— Emin olunuz ki ebediyen sizi, sonuna kadar, ölünceye kadar... Anlıyor musunuz, yalnız sizi...

Genç kadın, onu kendisine karşı bu derece sevgi dolu görmekten büyük bir bahtiyarlık hissederek:

— Teşekkür ederim, demişti. Fakat bu öyle bir şey ki bugünkü hissiyatınızla mukayese edilemez. Yarın da aynı hisle dolu olacağınızı temin edebilir misiniz? Halbuki ben otuz yaşındayım. Siz evlenecek yaşa geldiğiniz zaman, ben ihtiyarlamış olacağım.

Bunu söylerken kalbi, elim bir vicdan kanaatiyle çarpıyor; o dakikada kendisini birden ihtiyarlamış görmekten titriyordu. Delikanlı:

— Rica ederim, dedi. Saadetime mani olmayınız. Bütün bu sebepler, bir diğerine karşı bir mazeret olabilir. Fakat mademki ben sizi seviyorum, birleşmemiz için bence ortada hiçbir mani yoktur. Eğer sizce bir mani varsa?..

Genç kadın burada, gözlerini indirerek sustu. Sonra, kalbinin derin bir köşesinde sızlayan bir yarayla:

— Evet, dedi. Bence pek büyük maniler var, birincisi sizi bahtiyar edememekten korkarım. Bir de herkes ne der? Benim çılgınlığıma hükmetmez mi?

— Fakat rica ederim, herkes için insan kendisini, ebedi bir saadetten mahrum eder mi? Hatta isterseniz burada bile oturmayız. Mesela Adalar'dan birine gideriz. Çamların huzur verici gölgelerinde sizinle uzun gezintiler yapar, Marmara'nın mavi ufuklarına karşı ebedi saadet dakikaları yaşarız. Sonra...

Genç kadın birden sözünü keserek:

— Ya aileniz?.. Bakalım, onlar razı olacaklar mı?

— Emin olunuz ki sizin için her şeyi feda ederim. Hatta icap ederse hayatımı... Siz, yalnız uygun bulunuz, bana söz veriniz...

— Fakat...

— Hayır, ısrar etmeyiniz. Bana bir söz veriniz. Nasıl, evet diyorsunuz, değil mi?

Genç kadın söyleyecek bir şey bulamayarak susuyordu. Delikanlı ısrar etti:

— Şimdi, dedi. Şimdi söyleyiniz. Bana bir söz veriniz.

Genç kadın:

— Hayır, diyordu. Şimdi söz veremem, birkaç gün müsaade ediniz de biraz düşüneyim.

Şimdi arabacı durmuş onları bekliyordu. Genç kadın:

— Lakin artık dönelim, dedi. Sonra geç kalacağız.

Delikanlı:

— Niçin? diyordu. Sıkıldınız mı?

— Hayır, fakat şüpheyi davet etmekten korkarım.

— Şu halde bir diğer gün için söz veriyorsunuz, değil mi?

— Evet, söz veriyorum.

Şimdi artık dönmüşler, ağır ağır yokuşu inmeye başlamışlardı. Aşağıda, ağaçların yeşil zirveleri dalgalanıyor; karşıda, Büyükdere'nin gölgeli sahili görünüyordu. Genç kadın, gözlerinde saadet neşesiyle ayaklarının altına serilen tabiatı seyrediyor, yokuşu döndükçe manzara parça parça değişerek, gözünün önünde bir aşk rüyasının hayallerle dolu safhaları açılıyordu. Artık tamamıyla mesuttu. Ve işte bütün hülyaları, birden gerçekleşmişti. Fakat onu bahtiyar edebilecek miydi? Onu asıl düşündüren şey buydu. Sonra, henüz yirmi yaşında bir gencin zevcesi olmak... Bu ona o kadar garip geliyordu ki bunu hatta zihnen tasavvur etmiş olmakla nasıl gülünç bir vaziyette kaldığını düşünerek ona kati bir söz vermediğine memnun oluyordu. Sonra herkes ne derdi? Bunu düşündükçe asabından soğuk bir şeyler akıp geçiyor, kendini onunla yan yana görenlerin alaycı kahkahalarını işitiyordu. Sonra onunla münasebetini gözünün önüne getirerek hayatın otuz senelik sürekli mücadelesi arasında cildi yıpranmış, renginin tazeliği gitmiş bir kadınla, henüz hayata ilk adımını atan taze ve bakir bir çocuk simasının uyumsuzluğunu düşünüyordu. Ona, "Oğlum" mu diyecekti? Fakat bu bir çılgınlıktan başka bir şey değildi. Hem esasen pek tabii olmayan bir şekilde kurulmuş bir münasebetin, uzun bir müddet devamına ihtimal verilebilir miydi? Bu mümkün olsa bile birkaç ay... Nihayet bir sene... Fakat sonra, ne olacaktı? Şimdi o kadar özlemle arzu olunan bir şey, bütün bu ateşler geçip de her şey tabii haline geri döndüğü zaman, nihayet bıkılan bir zevcenin ihmal edilen aşkından ibaret kalacak değil miydi? Ve bunda, onun hakkı da olacaktı. Henüz bu kadar genç... Fakat yarabbi, başka suretle hareket etmek için bir çare var mıydı? Bir kere ona mağlup olmuştu. Ve bu dereceye geldikten sonra da artık reddetmek kabil değildi. Böyle olmasa bile onsuz yaşayamayacağını biliyordu.

Genç kadın şimdi, kalbini kemiren bir tereddütle neye karar vereceğini düşünüyor; başta düşünülmeden yapılan bir şeyin, ilerde pişmanlık verecek bir hata şeklinde görülebilmesi ihtimalinden endişe ediyordu. Ve bu, ekseriya böyle olurdu. Pek çok evlilik biliyordu ki o kadar arzuyla yapıldığı halde neticede hep birer faciayla nihayet bulmuştu. Aşk... Onu bu hale getiren zaten o değil miydi? Vaktiyle kendisi için açılan kollar, şimdi kim bilir kimi kucaklıyordu. Nihayet, bunun da öyle olacağında şüphe yoktu. Halbuki o zaman, daha genç ve daha güzeldi. Bir erkeği büyüleyebilecek kuvvetleri vardı. Halbuki şimdi?..

Bunu düşündükçe, kalbinde manevi bir yenilgi hissediyor; bir gün artık heves alınmış, oynamaktan bıkılmış, kırık bir oyuncak gibi bir köşeye atılmaktan korkuyordu. Sonra onu, kendisinden daha genç, daha güzel bir kadınla yine böyle bir arabada gezmeye giderlerken görüyor; şimdi kendisine saçılan iltifatların, o zaman bir diğerine sarf olunacağını düşünerek derin bir kıskançlık hissediyordu. Nihayet böyle olacak değil miydi? Hatta belki büsbütün terk edilecekti. O zaman?.. O zaman, artık yaşamamalıydı. Onu şimdi bile kıskanıyordu. Mesela kendisinden ayrıldıktan sonra, bir diğerinin peşinden gitmeyeceğini kim temin edebilirdi? Her gün çayırda tesadüf ettiği bir genç kız vardı ki onun yanından geçerken gülümserdi. Hatta bir gün ona işittirebilecek bir sesle, tamamıyla anlayamadığı bir şey söylediğini fark etmişti. O zaman, yine böyle devam ederse ne yapardı?

Bunu ona doğrudan doğruya söyleyecek ve, "Ben kıskanç bir kadınım. En küçük bir hayatına bile tahammül edemem" diyecekti.

Fakat bundan da ne çıkardı? O, yine istediğini yapamaz mıydı?

Şimdi kendi kendine bunu düşünüyor, delikanlı ona istikbalden bahsederken, "Oh, yalan... Bunların hepsi yalan" demek istiyordu. Yokuşu indiler, iki tarafı yüksek kestane ağaçlarıyla bir bulvara benzeyen caddeye çıktılar. Araba bozuk kaldırımların üzerinde, hep o beyni sarsan gümbürtüler-

le yuvarlanıyor; bazen bir taşın üzerinden atlayarak, bazen tekerlekler bir çukura düşerek ilerliyorlardı. Hünkâr Köşkü'nün önüne geldikleri zaman:

— Aman, dedi. Bana müsaade ediniz, burada ineyim.

Delikanlı onu bileklerinden yakalayarak soruyordu:

— Söyleyiniz, diyordu. Bir daha ne zaman görüşebiliriz?

O, bir gün tayin etmekten çekinerek belirsiz bırakıyordu. Nihayet çayırda görüşeceklerini kararlaştırdıktan sonra ayrıldılar. Genç kadın bugünün hatırasıyla sarhoş, geri dönerken kendi kendine düşünüyordu. Nihayet, o kadar korkulan bu tehlikeyi atlatmıştı. Demek bu o kadar kolay bir şeydi. İşte hatta küçük bir azap bile hissetmiyordu. Bilakis kalbinin üzerinde bir hafiflik duyuyor, tatmin edilmiş bir ihtiyaçtan duyulan bir ferahlamayla ruhunda derin bir açılma hissediyordu. Eve geldiği zaman, saat bire[1] geliyordu. Karnı o kadar acıkmıştı ki kapıyı açan hizmetçi kıza:

— Aman! dedi. Yemeği hazırlayın, açlıktan bayılıyorum.

Sonra, bir şey söylemiş olmak için:

— Gelen oldu mu? dedi.

— Hayır, kimse gelmedi.

Pelerinini, etekliğini çıkardı. Terden alnına yapışmış saçlarını düzelterek yukarıya çıktı. Hafif bir rüzgârla sofanın tül perdeleri dalgalanıyor, bahçeden baygın bir çiçek kokusu geliyordu. Pencerenin önüne oturdu, biraz evvel onunla birlikte gittiği yerleri seyretti.

Şimdi bu, ona bir rüya gibi geliyordu. Gözlerini kapadığı zaman, bütün gezip yürüdükleri yerleri görüyor; ona ebedi saadetler vaat eden tatlı ve sevgi dolu bir sesin çınlamasını duyuyordu. Sonra, gözlerinin içinde alevli bir çekicilik arayan büyülü bakışların içe işleyen tesiriyle vücudundan yakıcı, öldürücü bir akımın geçtiğini hissediyordu. Ve onu, en

---

1 Eskiden bugünden farklı olarak "ezani/alaturka" saat sistemi kullanılırdı. Ezani saat, mevsimlere göre, güneşin batışında saatin 12'yi gösterecek biçimde ayarlanması temeline dayanan bir zaman ölçüsüdür. Metinde geçen ezani saatler, anlama kolaylığı bakımından günümüz saat ölçülerine çevrilmiştir. (e.n.)

çok harap ve perişan eden onlar; içinde daima yakıcı, öldürücü bir alevle bir saniye içinde bütün iradesini yok ederek onu ebedi bir uçurumun cazip derinliklerine sürükleyip götüren bu siyah gözlerdi. Onlarda öyle bayılarak, süzülerek ruhu emen bir şey, bütün direnmelerini yok eden bir kuvvet vardı ki insanı ezer, kahrederdi. İşte şimdi, yine onların büyülü tesiri altında iradesini kaybediyor; beynine tatlı bir uyuşukluk veren bir kendinden geçme duygusu içinde mest oluyordu. Acaba hakikaten o da kendisini seviyor muydu? Oh, işte bundan emin olabilse...

Fakat sevmemiş olsa ona bu derece bağlı olabilir miydi? Hatta işte ona evlenme bile teklif ediyordu. Sonra, şimdiye kadar aralarında gelip geçen şeyleri düşündü. Ve bütün bir kış, kendisini gizli gizli takip ederek aylarca peşinde dolaştığını hatırladı. Halbuki etrafında bu kadar genç ve güzel kız vardı. Ve işte o, hiçbirisiyle meşgul olmamış, aylardan beri hep onu takip etmişti. Bunu düşündükçe kendisini ona karşı biraz haksız buluyor, şimdiye kadar onu bu derece ihmal etmiş olmakla ne kadar insafsızca hareket ettiğini anlıyordu. Fakat bir kadın, bundan fazla ne yapabilirdi? İşte nihayet, kendisini onun kollarına teslim etmemiş miydi? Hatta biraz düşünülse bu bir kadın için en büyük bir namussuzluktu.

Şimdi bunu düşündükçe kalbinde derin bir eza duyuyor, kendisini yabancı bir erkeğin kolları arasında hissetmekten duyulan bir utançla eziliyordu. Yarabbi, o zaman buna nasıl razı olmuştu? Fakat bu bir namussuzluktan başka bir şey değildi. Şimdi gözünün önünde bir hakikat yaşıyor, o zaman düşünülmeden yapılan hareketler, bütün çirkinlikleriyle birer birer açığa çıkarak onu elim bir vicdan mesuliyeti altında suçlu gösteriyordu. Demek bu çocuk, onu kandırmıştı. Lakin asıl kabahat yine kendisindeydi. Bunun böyle olacağını bildiği halde onun arkasından gitmişti.

Artık daha fazla düşünmek istemedi. Zihninden bütün bu kendisini itham edebilen düşünceleri kovmak isteyerek kalktı, bir müddet öteye beriye gezindi. Hizmetçi kız onu yemeğe çağırıyordu.

Sofrada yalnızdı. Gülter ayakta duruyor, onun birbirini takip eden sorularına kısa cevaplarla karşılık vererek susuyordu. Zaten hayatı, hep böyle hizmetçi kızla edilmiş birkaç cümlenin avutuculuğuna muhtaç, ekseriya günlerce devam eden elim bir sessizlik içinde, bir başkasıyla görüşmekten mahrum geçerdi. Esasen görüştüğü insanlar, arada sırada bir sabah kahvesine gelen birkaç komşuyla uzaktan bir iki akrabadan ibaretti. Onlar da uzun fasılalarla nadiren uğrarlar, nihayet iki gecelik bir misafirlikten sonra geri dönerlerdi. Uzun senelerden beri devam eden bu hayata artık o kadar alışmıştı ki evin içinde fazla bir sesin çınlaması, ona mahremiyetini ihlal eden bir uğultu gibi gelirdi. Fakat yavaş yavaş bu ihtiyacı hissediyor, insanların hayatı daima bir diğeriyle paylaşmaktaki mecburiyetini tabii buluyordu. Ve işte şimdi ona dostluk elini uzatan birisi vardı. Eğer istese küçük bir hareketle bu ele uzanabilir, hayatın bu derin boşluklarını, onun hayali doldurabilirdi. Ve bunun için bir kelime, tek bir kelime yeterdi. Hatta bunu, o kadar derin düşünmeye bile ihtiyaç yoktu. Hemen şimdi iki satırlık bir tezkere yazar, onu bu son kararından haberdar edebilirdi. Belki de yarın... Fakat bu, onun için öyle ümit olunmayan bir şeydi ki gerçekleşeceğine ihtimal veremiyordu. Yoksa onu aldatmış mıydı? Bu ihtimalle birden kalbi çarptı, "Kim bilir?" dedi. "Belki de öyle..."

İnsanlardan her şey beklenirdi. Sonra onun nasıl ısrarla kabul cevabı istediğini düşünerek, "Lakin bunun için de bir mecburiyet yok" dedi. Ve bu çocukça tereddüdüne kendisi de gülerek şüphelerini yok etti.

Yemekten kalktıktan sonra odasına çekildi. Şimdi biraz uzanacak, yorgunluktan kırılan vücudunu dinlendirmek için rahat edecekti. Ceketini, korsesini çıkardı, çoraplarını bir tarafa attı. Sıcaktan terlemişti. Karyolaya uzanarak üzerine ince bir örtü çekti. Artık istediği gibi düşünebilirdi. Bacakları ağrıyor, hazım zamanlarında gelen bir rehavetle bütün vücudu eziliyordu. Zaten sabahleyin pek erken uyanmıştı. Gözlerini kapayarak daldı.

Şimdi gözünün önünde bir hayal dolaşıyor, hararetten yanan bu baygın kadın vücudunu sarmak için açılan kollar, her saniye biraz daha yaklaşarak onu içine alıyordu. Genç kadın artık mukavemet etmiyordu. Kendisini bu kollara teslim ederken latif bir baygınlık içinde, senelerden beri kalbinde bir ateş gibi duran yakıcı bir ihtiyaçla kıvranarak kendisinden geçiyor; sıcak bir temasla cildinin üzerinde hassas bir nokta arayan dudakları, uzun ve ateşli bir ihtiras busesiyle öpüyor, öpüyordu. Sonra ruhu yakan, kavuran bir alevle, gözlerinin içinde ebedi bir aşkın cazibesini arayan iki siyah göze kavuşma isteğiyle kendinden geçiyor, mest oluyordu. Genç kadın uyuyordu.

Kalbinde bu rüyanın ateşleriyle gözlerini açtığı zaman, saat beşe gelmişti. Birden, bu kadar uyuyabildiğine hayret ederek doğruldu. Vücudunda latif bir kırgınlık hissediyor, derin bir uykunun mahmurluklarıyla gözleri dumanlanıyordu. Kalktı, soğuk suyla yüzünü yıkadı.

Şimdi biraz kendine gelmiş gibiydi. Elbiselerini giyerek pencerenin önüne oturdu. Ulu kestane ağaçlarının arasından, çayırın bir kısmı görünüyor; yolda piyasa edenlerin renkli hayalleri fark ediliyordu. Gidecek miydi? Bu öyle bir soruydu ki beynini yakan bir tesirle düşüncelerinin arasında, bir sevda hayalinin manidar çizgilerini resmetti. İhtimal şimdi o da oradaydı. Hizmetçiyi çağırarak yeldirmesini istedi. Tuvaletini[1] yaptı, başını örttü.

Çayır kalabalıktı. Otların arasına oturmuş aileler, öteye beriye koşuşan çocuklar, yolda piyasa eden genç kızlar, bunların arasında dolaşan delikanlılar, köyün bütün bu genç ihtiyar, fakir zengin halkı, güneş çekildikten sonra buraya toplanmış; akşamüzerlerine mahsus bir hayat ve hareketle bu ıssız yerler canlanmaya başlamıştı. Biri söylüyor, bir diğeri gülüyor; satıcıların yüksek sesleri, ormanların derinliklerinde uzun akisler yaratarak yükseliyordu. Ötede beride dolaşanların arasında, henüz başlayan münasebetler, her tesadüfte birbirlerine gü-

1 Yıkanma, giyinme, süslenme, taranma işi. (e.n.)

lümseyen tanıdıklar vardı. Bir genç kız, şemsiyesinin altından gizli gizli bir delikanlıyı tetkik ediyor; bir diğeri yanından geçen bir gence, kim bilir nasıl bir münasebetle alakası olan manidar bir cümle sarf ediyor; bütün bu birbirlerine karşı az çok alakadar olan halk arasında, ötekine berikine söz atan yabancılar bulunuyordu. Genç kadın, ekseriya şurada bir ağacın altında oturarak en gizli safhalarıyla gözünün önünden geçen bütün çayır halkına ait olayları, gözleriyle uzaktan takip eder ve bundan garip bir haz duyarak kendi kendine saatlerce eğlenirdi. Böyle ne kadar macerayı öğrenmişti! Öyle ki simalar onun için olayların birer canlı tarihçesi gibiydi. Gördüklerini bütün maceralarıyla ayrı ayrı tanır, bir delikanlının bir genç kızla münasebetini en küçük tafsilatıyla bilirdi. Burada hemen herkes, birbirleriyle meşguldü. Hatta işte bir müddetten beri kendisi de, buraya kalbinde bir emelle geliyordu. Ve önceleri o kadar hoş karşılamadığı şeyler, tabiatıyla şeklini kaybediyordu. Onun da bir sevdiği, bir beklediği vardı. O da diğerleri gibi mektup alıyor, çağrılan yere gidiyordu. Hatta şimdi önünden gelip geçenleri tetkik ederken gözleri, elinde olmaksızın bir başka sima arıyor; her zaman kalbinde bir merak ve tecessüs uyandıran şeyler, bugün onu o kadar meşgul edemiyordu. Yoldan kafile kafile geçenler oluyor, biri gülüyor, bir diğeri latife ediyor; o, gözlerinde bir bekleyişin aleviyle bunları hatta işitmiyordu. Fakat nerede kalmıştı?

Şimdi kalbinde, tahammüllerini kıran bir heyecan vardı. Oturduğu yerde duramıyor, nefesi daralıyordu. Kalktı, biraz dolaşmak istedi. Arada sırada dönüp arkasına bakıyor, kalabalığın arasında ona benzeyen birisini görmeye çalışıyordu. İhtimal bugün gelmeyecekti. Bu onun için elim bir bekleyiş oldu. Ve akşama kadar sinirleri harap eden bir humma içinde uzun uzun dolaştı. Artık eve dönmek zamanı geliyordu. Yürürken ayakları ağırlaşıyor, kendisi gittikten sonra, onun gelmesi ihtimalini düşünerek her saniye biraz daha gecikiyordu. Çayırın nihayetinde, artık yola çıkarken birden gözleri kararararak başını çevirdi. Ve onu, süratli adımlarla kendine doğru geliyor görünce elinde olmadan durdu. O da

adımlarını yavaşlatmıştı. Bir saniye, derin bir cezbe içinde bakıştılar. Sonra delikanlı ona yaklaşarak:

— Affedersiniz, dedi. Geç kaldım... Fakat gece mehtapta beklerim.

Genç kadın etraftan görülmekten korkarak ilerledi.

Gece, çayıra indiği zaman, etraf henüz tenhaydı. Zaten havalar da tamamıyla ısınmamıştı. Çayırda birkaç genç kız, piyasa ediyor; yolda gidenlerin hayalleri fark ediliyordu. Birden yanından bir gölge geçti ve biraz ilerde durarak arkasına baktı. Oydu. Ve galiba kendisini tanıyamamıştı. Sonra ona doğru gelerek:

— İsterseniz biraz ileriye gidelim, dedi. Zaten etrafta kimse yok.

Genç kadın:

— Nasıl olur? diyordu. Ya bir bildiğe tesadüf edersek?

Fakat kim görecekti? Başörtüsünü kaşlarının üzerine kadar indirdi. Ve bir aile gibi yan yana yürümeye başladılar.

Bu gece biraz daha cesaretliydiler. Daha serbest görüşüyorlar, ağaçların koyu gölgeleri, onları birbirlerine biraz daha yaklaştırıyordu ve böylece yan yana bu uzun ve tenha yolu takip ederken ikisi de yalnızlığın verdiği coşkuyla yavaş yavaş benliklerinden uzaklaşıyorlar; bastığı yeri görmeyen bir sarhoş gibi mest ve şaşkın gidiyorlardı. Nereye gidiyorlardı? Bu öyle bir soruydu ki açıklamaya lüzum görülmeyerek onları iradeleri dışında bir kuvvetle çekip götürüyor; gecelerin karanlık sessizliğinde açılan bir rüya dünyası içinde, sanki bütün varlıklarından ayrılarak uzaklaşıyorlar, kayboluyorlardı. Epeyce ilerlemişlerdi. Biraz ötede ağaçlar bitiyor, parlak bir saha üzerinde ayın gümüşten hayali görünüyordu. Gecelerin gizli derinliklerinde, ıssız yerlere mahsus insanı dalgınlığa sürükleyen sessizliğin kulaklarda çınlayan büyülü nağmesi vardı. Uzaklardan kurbağa sesleri geliyor, bülbüllerin uzun ıslıkları, duyguları kendinden geçiren bir tesirle gecenin ruhunu titretiyordu. Delikanlı ilerde ormanın siyah derinliklerini işaret ederek aya işittirmekten korkan bir sesle:

— Haydi, dedi. Oraya gidelim.

Ve onu kolundan çekerek sürükledi.

Bülbüller susmuş, ay bir bulutun arkasına gizlenmişti. Karanlık... her taraf karanlık... Sonra karalara bürünmüş bir ormanın esrarlı derinliğinde açılmış siyah bir uçurum...

Ve onlar, her saniye bu uçuruma biraz daha yaklaşıyorlar, karanlıkların ebedi derinliklerinde uzaklaşıyorlar, kayboluyorlardı. Bir saniye, küçük bir tereddüt anı... Sonra, derin ve ebedi bir uçurum...

Genç kadın bu rüyadan uyandığı zaman, kendisini kapının önünde bulmuştu. Buraya nasıl gelmişti? Bunu hatırlamıyordu. Yoksa hakikaten rüya mı görmüştü? Gözlerini kapadı ve o rüyayı tekrar görmek istedi. Fakat işte kapının önünde duruyordu. Çıngırağı çekerken kalbinde bir korku hissetti. Kim bilir şimdi saat kaçtı? Ve böyle geç vakit yalnız başına nereden geldiğini merak edenler, onun bu halinden şüphe etmeyecekler miydi? İhtimal, etrafta şu saatte henüz uyumayanlar vardı. Belki kafeslerin arkasından onu seyrediyorlardı. Bir müddet etrafını tetkik etti, sonra kapıları kurcalayan bir hırsız gibi evin içini dinledi. Hiçbir ses yoktu. Kapının üzerindeki odadan aşçı kadının horultuları geliyor, uzaktan bekçinin sesi işitiliyordu. Birden, kapının önünde görülmekten korkarak çıngırağı bir kere daha çekti. Ve böylece uzun bir dakika daha bekledi. Yine ses yoktu. Yarabbi, şimdi ne yapacaktı? Herkes uyumuş, evin içindekiler derin uykularına dalmışlardı. Ya duymazlarsa... Böyle daha ne zamana kadar bekleyecekti? En çok etraftan görülmekten korkuyordu. Şimdi bekçi de gelip onu burada görecekti. Sonra ertesi gün herkese ilan olunacaktı. Bu ihtimali düşündükçe kalbi şiddetle çarpıyor, “Ben ne yaptım yarabbi?” diyordu.

Şüphesiz bu yaptığı bir çılgınlıktı. Fakat işte bir kere olmuştu. Şimdi büyük bir pişmanlıkla vaziyetini düşünüyor, zihninde buna karşı verilecek cevabı hazırlıyordu. Çıngırağı bir üçüncü defa çekerken son bir ümitle kulağını kapıya verdi. Uyanmamışlardı. Artık başının üzerinde dolaşan bir felaketi, bütün dehşetleriyle hissediyor; ertesi gün ağızdan ağıza dolaşacak olan rivayetleri düşünüyordu. Şüphesiz, kimse

bunu sıradan bir şey farz etmeyecekti. Hatta ihtimal, ona kötü bir kadın nazarıyla bakanlar da olacaktı.

Birden, yukarıda bir ayak sesi işitti. Geniş bir nefes alarak dikkat etti. Merdivenlerden birisi iniyor, kapının aralığından idare lambasının aydınlığı görünüyordu. Hizmetçi kızın derinden gelen sesi:

— Kim o? dedi.

— Aç, benim.

O, uykulu gözlerini ışıktan saklayarak:

— Ah hanımcığım, diyordu. Nerede kaldınız? Bilseniz, ne kadar merak ettik.

Genç kadın, zihninde verilecek cevabı bulmaya çalışarak:

— Delinin zoruna bak, dedi. Daha saat bir. Herkes sokakta.

Hizmetçi kız, vaktin bu kadar erken oluşuna hayret ederek:

— Ya! diyordu. Halbuki ben saat iki, üç oldu sanıyordum.

— Yok canım, daha nerede... Zaten Ayşe Kadın'la sen uykudan başka ne bilirsiniz? O nerede? Yattı mı?

— Çoktan... Bekledi bekledi, uyudu. Ben uyumamıştım, lakin nasıl oldu bilmem, merdiven başında otururken birdenbire içim geçivermiş.

Genç kadın rahatlamıştı. Yeldirmesini çıkararak hizmetçi kıza verdi:

— Aman, bana soğuk bir su! dedi. Hararetten içim yandı.

Odasına çıktığı zaman yastığının altından saatini alarak baktı. Üçü yirmi geçiyordu. Biraz sonra sabah olacaktı. Elbisesini, çoraplarını çıkardı, arkasına bir pelerin alarak pencerenin önüne oturdu. Yorgunluktan dizleri ağrıyor, vücudu bir sinir humması içinde kırılıyordu. Elinde bir sürahiyle gelen hizmetçi kıza:

— Haydi, sen de git yat, dedi.

Artık tamamıyla rahatlamıştı. Pencereden serin bir hava geliyor, hararetten tutuşmuş ciğerlerine bir ferahlık veriyordu. Bu gece hiç uyumayacak böyle kendi kendine, pencerenin önünde sabahı bekleyecekti ve bu, ona biraz da şairane geliyordu. Kalktı, lambayı söndürdü.

Dışarıda sakin ve rüyalı bir gece vardı. Aşağıda ağaçların arasında, denizin gümüşlü satlıı görünüyor, karşı sahillerin sessiz gölgesi üzerinde, bir masal dünyasının rüyalı kanatları açılıyordu. Genç kadın, beyninde tatlı bir uyuşuklukla, bu sakin ve mehtaplı gecenin şiirli ve hülyalı derinliğinde varlığı damla damla eriyerek yüksek semaların ışıklı ufuklarında dolaşıyordu. Sonra bakışları, karşı tepelerin belli belirsiz manzaralarına dalarak ormanların esrarlı gölgesinde kayboluyor, gözünün önünde ebedi ve siyah bir uçurumun baş döndüren derinlikleri açılıyordu. Genç kadının birden, ani bir düşüşün ürküntü veren korkusuyla titreyerek gözleri karardı. Ve kendisini birdenbire onun karanlık çukurunda hissederek müthiş bir kâbus içinde kalbinin üzerine baskı yapan azap verici bir ağırlıkla bağırmak istedi. Fakat o esnada yardım istemek için yükselen sesler, etrafını çevreleyen bu derin karanlık içinde boğulup kalmıştı. Ve o dakikada nasıl korkunç bir vaziyette bulunduğunu düşünerek, "Demek bitti, artık her şey bitti" dedi.

Oh evet, artık her şey bitmiş ve o bir alçak, bir namussuz olmuştu. Bunu düşündükçe üzüntüsünden çıldırıyor, "Oh, artık yaşamam..." diyordu.

Ve bir kere lekelendikten sonra, yaşamak için imkân kalmazdı. Bunu işitenler şüphesiz ona nefretle bakacaklar, onu her hareketinde takip eden bakışlar, hakaret dolu manalarla ayıbını onun yüzüne çarpacaklardı. Hatta ihtimal, buna da tenezzül etmeyerek bütün gözler, nefretle karışık bir sakınmayla ondan çevrilecekti. Ve bu ona ölümden daha güç geliyordu. Sonra onun gözlerinin içinde, kendisine karşı bir küçümseyici mana fark ediyor; iğfal olunmuş bir kadına karşı kalbinde bir galibiyet zaferiyle yanından geçerken manidar bir bakışla gülümsediğini düşünüyordu. Ve bu ona o kadar büyük bir aşağılama olarak geliyordu ki bütün gururu galeyan ederek kendisini onun yanında bu kadar küçülmüş ve hakir görmekten titredi. Fakat bir kere bu dereceye düşmüştü. Artık hiçbir şey onu yükseltemezdi. Başını kolunun üzerine dayadı, kirletilmiş namusunun ver-

diği aşağılanma duygusu ve utanmayla kederli ve ümitsiz, ciğerleri sarsılarak ağladı.

Yarabbi, bu başına gelenler neydi? Bunları, o zaman düşünmemişti. Şimdi bütün o düşünülmeden işlenen hataları gözünün önüne getiriyor, tedbirsizliklerinin pişmanlık verici isyanlarıyla kendi kendini yiyordu. Fakat artık neye yarardı? Ve iş işten geçtikten sonra düşünmek artık fayda verir miydi? Demek artık her şey bitmişti. Bunu kendisi de tekrar etti: "Oh evet, bitti, artık her şey bitti."

Lakin niçin bu kadar ümitsiz olmalıydı? Mademki bir başkası bunu bilmiyor.

Şimdi zihninde endişelerini yok edecek bir teselli çaresi arıyor, bütün çaresizlik zamanlarında hissedilen ümit ihtiyacıyla, "Mademki ikimizden başka kimse bilmiyor..." diyordu. Ve kalbi ferahlayarak teselli buluyordu. Sonra onun bütün bu aralarında geçen şeyleri, mesela bir arkadaşına anlatacağını düşünerek üzüntüye kapılıyordu. Fakat lekelediği bir kadını ele vermek için insan ne kadar vicdansız olmalıydı? Oh, eğer bunu da yaparsa...

Artık zihni durmuştu. Hiçbir şey düşünmüyor, bir deli gibi gözleri bir noktaya dikilmiş, öylece hareketsiz duruyordu. Neredeyse sabah olacaktı. Horozlar ötüyor, meraya giden bir koyun sürüsünün uzaktan çıngırak sesleri işitiliyordu. Genç kadın biraz doğrularak kendisini toplamaya çalıştı. Her tarafı titriyor, bir hasta gibi hiçbir yeri tutmuyordu. Kalktı, yatağına girdi. Uyuyacak mıydı? Bunu bile düşünmemişti. Yorganı üzerine çekti. Başını yastıkların arasına soktu. Bütün dünyadan, hayattan, insanlardan uzaklaşmış gibiydi. Hiçbir şey görmüyor, hiçbir şey işitmiyordu. Derin bir karanlık... Sonra ebedi bir sükûnun içinde boğulma...

Zaten onun hayatı, bundan başka bir şey miydi? Ve sonuna kadar böyle olmasını temenni ediyordu. Şimdi şurada birdenbire ölüverse... Oh, bu o kadar güzel bir şeydi ki kalbi yokluk hissiyle dolarak yok olmaktaki manevi güzellikten ruhunda ebedi bir vicdan rahatlığı duydu. O zaman hiçbir şey hissetmeyecek, hiçbir şey düşünmeyecek, hayatın bütün

dertlerinden, mücadelelerinden tamamıyla kurtulmuş olacaktı. Demek o kadar korkulan ölüm buydu. Lakin yaşamak daha mı iyiydi? İşte otuz seneden beri yaşıyordu. Fakat bu hayatın, onu her gün biraz daha ezen, harap eden bir işkenceden ne farkı vardı? Nihayet bu azapların, ıstırapların mükâfatı, şu dakikada vicdanının üstünde siyah bir leke gibi duran uğursuz bir hatıranın kirli lekesinden ibaret değil miydi? İşte bu lekeyi ancak ölüm temizleyebilirdi. Ve bu da bu geceden itibaren başlayacak olan vicdan azabından kurtulmak için başvurulacak yegâne çareydi. Bu esnada kulağına uzaktan, garip ve şaşkınlık veren bir ses geldi. Başını kaldırarak bir müddet dinledi, ne olduğunu anlayamamıştı. Sonra, çıplak ayaklarıyla pencerenin önüne kadar gelerek dikkat etti. Karşıda camide sabah ezanı okunuyordu. Ve bu ses ona o kadar tesirli ve o kadar ruhani geldi ki birden, bütün vücudunu saran korkuyla titredi. Bu ses ona günahlarına karşı doğru yolu gösteren bir çağrı gibi geliyordu. Düşünme gücünün siyahlıkları arasında, bir hakikat nuru parlıyor; gözünün önünde bir affetme yolu açılıyordu. Orada, bütün insanlar gelir, kalplerinin siyahlıklarını bırakarak tertemiz giderlerdi. Genç kadın şimdi ruhunda ebedi gözyaşlarının hüzünlü titreyişlerini uyandıran bu sesi dinlerken kalbi dindarca bir huşu ile doluyor; günahlarının pişmanlık veren keder ve azaplarıyla yanıp yakılıyordu. Sonra, bir acıma hissiyle uzun uzun ağlıyor ve bu gözyaşları kalbinin sızılarını silerek, maneviyatını yatıştırıcı bir ilaç gibi yıkıyordu.

Bugün çayıra inmedi, akşama kadar kalbinin ıstıraplarını dinledi. Yarabbi, bu böyle ne olacaktı? Sonra birden onu hatırladı. Kim bilir bugün kendisini ne kadar beklemişti. Fakat kalbinde onu daima şüpheye düşüren bir tereddüt vardı ki onun tarafından sevildiğine tamamıyla kanaat edemiyor ve bu his onu günden güne yiyerek, kalbinde bütün mevcudiyetini kemiren bir kıskançlık uyandırıyordu. Sonra gözünün önünden bir hayal geçiyor; her zaman, yanından geçerken ona gülümseyen genç kızı düşünüyordu. Birden o zamana kadar duyulmamış bir endişeyle, "Acaba?" dedi.

Acaba aralarında bir şey var mıydı? Bunu şimdiye kadar bu derece derin düşünmemişti. Halbuki o, kendisinden daha gençti. Ve ihtimal, bir gün kendisine rakip çıkabilirdi. Şimdi zihninden bir fikir geçiyor, onları gizli gizli gözetlemeyi düşünüyordu.

Ertesi gün, evde duramadı. Saat beşe gelir gelmez hazırlanıp çıktı. Çayıra henüz kimse inmemişti. Yolun kenarında bir iki satıcı bekliyor, arada sırada yoldan gelip geçenler oluyordu. İlerde bir ağacın altında, çimenlerin arasına oturdu. Vc uzaktan gelip geçenleri seyretmeye başladı. Böyle herkesten uzak oturmaktan bir vicdan rahatlığı duyuyordu. Herkes ona bakıyor gibi geliyor, tesadüfen gözüne ilişen bakışlarda, kendisini inceleyen gizli bir alev fark ediyordu. Birer birer gelen aileler, ötede beride halkalar oluşturuyorlar; vakit ilerledikçe kalabalık artıyordu. Bugün herkeste bir başkalık vardı. Bakışlar daha meraklı, simalar daha manidardı. Ve genç kadın, yüzünde kendisini vicdanına karşı suçlu gösteren bir utanmayla, bu alaycı bakışlar altında sanki eriyordu. Şimdi kendi kendine, buraya niçin geldiğini düşünüyor, etrafını görmemek için gözlerini çeviriyordu. Demek artık çayıra da inmemeliydi. Orada daha fazla duramayarak kalktı, yürürken ayakları titriyordu. Nereye gidecekti? Bunu tayin etmekten âciz bir halde ağır ağır yürürken kulağının yanında bir ses işitti:

— Bu kadar erken nereye gidiyorsunuz? diyordu.

Birden gözleri, delikanlının gözlerine tesadüf ederek olduğu yerde dondu. Sonra elinde olmadan cevap vererek:

— Eve, dedi.

Delikanlı:

— Gece geleceğim, diyordu. Saat ikiden sonra beni bekleyiniz.

Genç kadın işitmemiş gibiydi. Sonra bu cümlenin manasını düşünerek birden kalbi çarptı. Nereye gelecekti?

Eve döndükten sonra bunu uzun uzun düşündü. Birden dehşet verici bir ihtimalin endişeleriyle, "Lakin bu bir çılgınlık!" dedi.

Etraftan görenler ne derlerdi? Sonra, evin içindekiler?..

Bunu düşündükçe heyecandan boğuluyor, onu doğrudan doğruya rezil etmeye karar veren bu çocuğa karşı kalbinde bir kin hissediyordu. Demek onu mahvetmek istiyordu. Birden neticenin vahametini gözünün önüne getirerek, "Şimdi ben ne yapayım yarabbi?" dedi.

Muhakkak, aklına gelen bir şeyi yapacaktı. Sonra artık bu mahallede oturmamalıydı. Şimdi, nasıl bir yola sapmış olduğunu tamamıyla anlıyordu. Bunu vaktiyle nasıl olup da düşünmemişti? Hayatta henüz tecrübe görmemiş bir gençle kurulan münasebetler, böyle tehlikeli olurdu. Ve işte asıl tedbirsizlik, onun bir parça da ehemmiyet verilmek icap eden bu cihetleri düşünmemiş olmasındaydı. Zaten bu münasebet daha ne kadar devam edebilirdi? Düşüşe doğru ilk adımla başlayan manevi çöküşün iki kalp arasındaki bağları da günden güne gererek onları yavaş yavaş birbirlerinden uzaklaştıracağına şüphe yoktu. Ve nihayet, gevşemenin son noktasına varan bu bağlar tabiatıyla çözülür ve artık mukavemeti kalmayan teller, bir gün birdenbire kopuverirdi. Şimdi en çok geceyi düşünüyordu ve zihninde ne yapacağını kararlaştırıyordu. Şüphesiz kabul etmeyecekti. Fakat onu kapının önünde görenler, böyle gece yarısı orada ne işi olduğunu düşünmeyecekler miydi? Kalbi çarpıyor, helecanından ne yapacağını bilemiyordu. Yemeği bir düşünce humması içinde yedi. Bir yerde duramıyor, odadan sofaya, birinci kattan ikinci kata koşuyordu. Böylece dakikalar, saatler birbirini takip ederek gelip geçtikçe, gittikçe tahammül yakıcı bir şekil alan bir asabiyetle pencerelerin önünde dolaşıyordu. Şimdi neredeyse gelirdi. Saate baktı. Bir buçuğu geçiyordu. Fakat yarabbi, şimdi ne yapacaktı? Henüz hizmetçi de uyumamıştı. Dikkat etti. Aşağıda taşlıkta ayak sesi vardı. Merdivene kadar giderek seslendi:

— Gülter, taşlıkta gezinen sen misin?

— Evet, hanımcığım, bahçede çamaşırlar vardı, onları alıyorum. Belki gece yağmur yağar.

Genç kadın tekrar pencerenin önüne gelerek sokağı tetkik etti. El ayak çekilmiş, karşıki komşunun lambası sön-

müştü. Fakat yine kabil değildi. Nihayet, hiç ses çıkarmamaya karar verdi. Gelir, kapının kapalı olduğunu görünce dönerdi. Birden alt katta bir gürültü oldu. Dikkat etti. Gülter kapısını kapıyordu. Ve zaten yatar yatmaz ölü gibi uyurdu. Tekrar saate bakarak, "Belki gelmeyecek" dedi.

Şimdi kalbinde derin bir rahatlık hissediyor, belki de onu heyecana düşürmek için söylenmiş bir şey olduğunu düşünerek teselli buluyordu. Ah, bir kere bu tehlikeyi de atlatsa... Yarın ona pek çok şeyler söyleyecekti: "Rica ederim" diyecekti, "Artık her şey burada bitsin. Ben dul bir kadınım, herkesin diline düşmek istemem." Ve bunu, artık tamamıyla kararlaştırıyordu. Mademki evlenmek kabil değil...

Burada gözleri bir dumanla kararıyor, mümkün olmayacak bir şey karşısında duyulan bir ümitsizlikle meyus oluyordu. Evet, mademki bu mümkün değildi. Bundan sonra, artık kendisini toplamaya çalışacak, daimi bir helecan içinde, bir işkence, bir azap olan bu tehlikeli münasebetten sıyrılmak için hissiyatını idare edecekti. Belki bu suretle yavaş yavaş her şeyi unutabilirdi.

Şimdi intihara karar veren bir ümitsizin çaresizliğiyle, bugünden itibaren nasıl davranacağını düşünüyor; şu dakikada gözünün önünde bütün hakikatleriyle ona, bulunduğu mevkiin çirkinliklerini gösteren tedbirsizliklerinin pişmanlık azabını duyuyordu. Ve kendisini, böyle gece yarıları herkes yataklarında derin bir iç huzuruyla uyurken penceresinin önünde, gizli gizli dostunu bekleyen birisi durumuna düşmüş görmekten o kadar elim bir vicdan azabı hissediyordu ki kadınlığın bütün gurur ve namus hisleri birden galeyana gelerek vücudunu bir sinir buhranı içine aldı. Heyecanından titriyor, eli ayağı buz gibi oluyordu. Elini kalbinin üzerine götürdü ve, "Yarabbi!" dedi, "Sen benim canımı al!"

Belki bu ıstıraplardan ancak o zaman kurtulabilirdi. O esnada gözüne bir gölge ilişti. İlerde köşe başında, birisi duruyor gibiydi. Dikkat etti. Mutlaka oydu. Bir hırsız gibi duvar kenarlarından yürüyerek bu tarafa doğru geliyor, arada sırada durarak etrafı gözlüyordu. Şimdi ne yapacaktı? Ellerini ovuşturuyor, odanın içinde telaşlı adımlarla dolaşıyordu.

"Yarabbi, sen bilirsin!" dedi. "Şimdi etraftan da görecekler."

Ve tekrar pencereye gelerek sokağa bakıyordu. Delikanlı kapının önündeydi. Genç kadın nihayet tahammül edemedi. Ona seslenmek, "Git... Burada durma" demek istedi. Fakat etraftan işitilmekten de korkuyordu. Artık o zaman hiç kimsenin şüphesi kalmazdı. Lakin ne yapmalıydı? İşte kapının önünde bekliyordu. Şimdi vakit geçirmek de olmazdı. Ona mutlaka bir şey söylemeliydi. Yavaş yavaş merdivenlerden indi. Aşağıda taşlıkta bir saniye durarak etrafını dinledi. Hiçbir ses yoktu. Sonra sokak kapısına kadar ilerleyerek anahtar deliğinden baktı. Galiba kendisinin geldiğini anlamıştı. Yavaş bir sesle, "Aç!" diyordu.

Elleri titriyor, kapının sürmesini çekmek için kendisinde kuvvet bulamıyordu. Lakin vakit de geçiyordu. Ve böyle geçen her dakika, onun için büyük bir tehlikeydi. Bütün cesaretini toplayarak yavaşça sürmeyi çekti, mandalı kaldırırken kapı hafif bir gıcırtıyla açıldı. Ona bir şey söylemek için hazırlandı. Fakat o zamana kadar delikanlı içeriye girmişti. Genç kadın:

— Rica ederim, diyor. Lakin beni mahvedeceksiniz.

Delikanlı onu bileklerinden yakalayarak sürüyordu:

— Niçin? Niçin bu kadar telaş ediyorsunuz? Emin olunuz ki kimse görmedi.

Genç kadın birden söyleyecek bir şey bulamayarak:

— Lakin yavaş söyleyiniz... Bu odada yatanlar var, dedi.

— Peki, o halde başka bir yere gidelim. Sizin odanıza...

Fakat bu nasıl olurdu? Burada durmak da tehlikeden uzak değildi. İhtimal, şimdi aşçı kadın uyanır; onları burada görebilirdi. Zaten uykusu da hafifti. Ve nasıl olsa bu çocuk da onu bırakmayacaktı. Şu halde başka çare var mıydı? Bu akşam ne olacaksa olacak ve bu geceden itibaren her şeye tövbe edecekti. Buna karar verdikten sonra, oda kapısına doğru ilerledi. Ve eliyle delikanlıya işaret ederek:

— Siz çıkınız, dedi.

Merdivene basarken tahtalar gıcırdıyor, bina sanki yerinden oynayarak sallanıyordu. Bu tehlikeyi atlattıktan sonra

kulağını içeriye verdi. Hiçbir ses yoktu. Demek duymamışlardı. Buna tamamıyla emin olduktan sonra, yavaş yavaş merdivenleri çıktı. Sofada bekleyen delikanlıya:

— Bari içeriye geliniz, dedi.

Fakat asıl tehlike bundan sonra başlıyordu. Ve muhakkak bu akşam, artık hepsi meydana çıkacaktı. İhtimal, etraftan gören de olmuştu. Başını karyolanın ayakucuna dayayarak bir müddet helecanını dinledi. Sonra tekrar doğrularak gözlerinde bir gücenme aleviyle delikanlıya baktı. O birdenbire beklemediği bir vaziyet karşısında bulunmuş olmaktan şaşkın, susuyor; kendisini seven bir kadının bu derece korkmasına bir mana veremiyordu. Bir müddet ikisi de karşı karşıya, birbirlerine bir şey söylemeksizin, uzun uzun bakıştılar. Sonra delikanlı bunu kendisine karşı bir yüz vermeme gibi kabul ederek:

— Galiba evinize kadar geldiğim için memnun olmadınız, dedi. Lakin rahatsız edeceğimi bilmiş olsaydım...

Genç kadının bütün hiddeti yok olmuştu. Birden ona karşı büsbütün soğuk bir vaziyette kalmış olmaktan çekinerek:

— Niçin, dedi. Şimdi bu neden icap etti?

— Sizi biraz gücenmiş gördüm de ondan.

— Demek siz bu kadar alıngansınız!

— Hayır, bilakis... Fakat sizden ümit etmediğim bir kabul görürsem, müteessir olmakta hakkım olmaz mı?

— Sevdiğinize karşı hayır...

Delikanlı daha fazla devam etmek istemeyerek susmuştu. Şimdi genç kadın, onun gönül kırıklıklarını ortadan kaldıracak bir lisanla ona helecanını anlatıyor ve:

— Eğer gördülerse... diyordu.

Delikanlı:

— İşte kabul ediverseniz, bu korkulara da imkân kalmaz, dedi.

Sonra, onun sustuğunu görerek ilave etti:

— Niçin cevap vermiyorsunuz? Hâlâ bir şeye karar vermediniz mi?

Genç kadın gözlerini indirdi. Olmayacak bir şey için insan niçin kendisini üzmeliydi? Zaten bu münasebet burada bitmeliydi. Sonra başına gelecekleri biliyordu. İçini çekerek:

— Bu artık mümkün değil, dedi.

Ve hislerinin büyük bir zorlamasıyla ilave etti:

— Hem artık burada bir nihayet verelim. Bakınız, birçok tehlike karşısında bulunuyoruz. Bir gün her şey meydana çıktığı zaman, siz bir şey olmamış gibi çekilebilirsiniz. Halbuki ben... Dul bir kadın?..

Bunu söylerken sesi ağlar gibi titriyordu. Ufak bir vesileyle hemen ağlayacaktı. Delikanlı onu, birdenbire değişmiş görmekten hayrete düşmüş sadece dinliyor:

— Niçin, diyordu. Düşündüğünüz bir şey mi var?

— Şüphesiz, her şeyden çok ilerisini düşünürüm.

— Aşkımdan şüphe mi ediyorsunuz?

— Hayır, fakat kendime güvenemem.

— Hissiyatınıza mı demek istiyorsunuz?

— Hiçbir şey demek istemiyorum. Yalnız bu münasebetin daha fazla devam edemeyeceğini anlatmak istiyorum.

— O halde beni sevmiyorsunuz.

Burada genç kadın, gözlerini indirerek sustu. Delikanlı onu, bu akşam kendisine karşı bu derece ayak direr görmekten müteessir olarak ellerini, avuçlarının içine aldı. Ve:

— Söyleyiniz, dedi. Beni sevmiyor musunuz? Eğer sevseydiniz, böyle yapmazdınız. Size ölünceye kadar sadakat vaat eden bir kalbi bu derece inatla reddetmezdiniz.

Genç kadın, gözleriyle gücendiğini belli ederek:

— Bunlar şimdiki sözler, dedi. Bir gün beni terk ettiğiniz zaman bu vaatlerin hükmü bile kalmaz, o zaman her şeyi unutursunuz.

Delikanlı yemin ediyordu:

— Emin olunuz ki ölünceye kadar sizi terk etmeyeceğim, diyordu. İşte yemin ediyorum...

— Yemin ederken sizden on yaş büyük olduğumu da unutmayınız.

— Ne zararı var! İsterseniz, yirmi yaş büyük olunuz. Aşk gençliğe, ihtiyarlığa bakar mı? Mademki sizi çıldırasıya seviyorum...

Genç kadın birden doğrularak:

— Bakınız, dedi. Size ciddi bir şey söyleyeyim. Ben son derece kıskanç bir kadınım. İlgime karşı küçük bir kayıtsızlığa tahammül edemem. Eğer vaadinizde sebat edebileceğinize eminseniz, münasebetimize devam edebiliriz, aksi takdirde bunu şimdiden söyleyiniz. Bu geceden itibaren birbirimizi unutmaya çalışalım.

Delikanlı onu kolları arasında sıkarak:

— Hayır, diyordu. Bilakis devam edelim. Emin olunuz ki ben sizsiz yaşayamam. Eğer sizden ayrılırsam, intihar ederim.

Bunu söylerken gözleri doluyordu. Genç kadın:

— Peki, dedi. Lakin sözünüzde durmazsanız, netice pek vahim olur ve benim intikamım o derecede müthiştir ki...

Burada, bakışları vahşice parlıyor, bir çılgın gibi gözleri büyüyordu. Delikanlı:

— Nasıl isterseniz, öyle yapınız, dedi. İsterseniz beni öldürünüz...

Şimdi ikisi de birbirlerine biraz daha yakın, baş başa oturuyorlar, delikanlı bir kolunu onun omzuna atarak:

— Şimdi söyle, dedi. Sen de beni seviyor musun?

Genç kadın, gözlerinin sitemkâr bir bakışıyla:

— Artık bundan şüphe etmeye bilmem hakkınız olur mu? diyordu.

Delikanlı bunu onun ağzından işitmiş olmaktan mest ve bahtiyar:

— Teşekkür ederim, diyordu. Şu dakikada beni ne kadar mesut ettiğinizi bilseniz...

Ve ona, en büyük yeminlerle sonsuz emellerinden, hülyalarından bahsediyordu. Artık tamamıyla birbirlerinin olmuşlardı. Uzun uzun görüşüyorlar ve böyle baş başa geçen saadet dakikaları, onları kendilerinden geçercesine birleştirerek bu iki ruh arasındaki yakınlaşmayı, her saniye bir parça daha alevlendiriyordu. Böyle uzun dakikalar geçti. Ve

saat kim bilir kaçtı? O zamana kadar bunu ikisi de düşünmemişlerdi. Ufuklarda güneşin kızıllığı dalgalanıyor, kuşlar uyanarak yaprakların arasında öteye beriye uçuşuyorlardı. Genç kadın birden vaktin bu kadar ilerlemiş olduğuna hayret ederek:

— Aman, dedi. Ne yapıyoruz? Baksanıza, sabah olmuş...

Delikanlı şaşırmıştı:

— O halde bana müsaade, dedi.

Şimdi neredeyse evin içindekiler de uyanacaklardı. Genç kadın kalbinde büyük bir helecanla merdivenleri inerek bir müddet etrafı dinledi. Şimdi delikanlı da inmişti. Kapıdan çıkarken ikisi de helecanlarından titriyorlardı.

Lakin bu bir delilik değil miydi? Genç kadın odasına çıktıktan sonra bunu düşünüyor ve cesaretine şimdi kendisi de şaşıyordu. Demek bu o kadar kolay bir şeydi! Ve işte nihayet, o da bütün diğerleri gibi olmuştu.

Sık sık buluşuyorlar, birlikte geçen uzun görüşme geceleri oluyordu. Ve önceleri o kadar heyecanla sakınılan şeyler, günden güne tabii bir şekil alıyordu. Genç kadın artık o kadar endişe etmiyor, bütün o düşüncelerini tehdit eden zorlukları, herkesin yaptığı bir şey gibi telakki ediyordu. Ve bunu en çok bir tesadüfe bağlıyordu. On senelik sakin bir hayattan sonra, bir gün böyle genç bir delikanlıyla münasebet kuracağını hiç hatırına getirmemişti. Hatta bu onun için bir hayal bile değildi. Daima bu gibi şeylerden kaçınır, aşk ona en büyük bir felaket gibi gelirdi. Halbuki bir gün birdenbire, karşısına bu çocuk çıkıvermiş; başlangıçta o kadar ehemmiyet verilmeyen hoşlanmalar, uzun bir ruh mücadelesinden sonra, onu günden güne çekip götüren bir kuvvet olmuştu. Ve şimdi bu kuvvete mağlup, sürüklenip gidiyor; muhakemeleri uyuşmuş bir alkolik şaşkınlığıyla, ayaklarının altındaki engelleri atlayarak, taşlardan yuvarlanarak, hendeklere düşerek derin bir düşünce karanlığı içinde ilerliyor, daima ilerliyordu. İhtimal, bir gün birdenbire ayılacak; şimdi onu kötü bir sarhoşluk hissiyle kuşatan bu rüyalardan uyandığı zaman, nasıl pis bir bataklık içinde bulunduğunu

fark ederek hatalarının manevi yükünü hissedecekti. Fakat o zaman henüz gelmemişti. Şimdi yalnız bir şeyden korkuyor; bir gün delikanlının kendisini terk edivermesi ihtimali, bütün düşüncelerinin üstünde, hülyalarını tehdit eden siyah bir bulut gibi yükseliyordu.

Bir gün bunu, onun gözlerinde okuduğu zaman sormuştu:

— Niçin öyle durgun duruyorsun?

O önce işitmemiş gibiydi. Sonra derin bir düşünceden uyanarak:

— Hiç... demişti.

Lakin daha fazla derinleştirirse bu hiçin altından bir şey çıkabileceğini düşünerek sustu. Bu ihtimali düşünmek bile istemiyordu. Fakat günden güne kalbini kemiren bir endişeyle aşkını düşünüyor; şimdi o kadar açıklıkla fark olunamayan bu ruh hakikatinin, bir gün, birdenbire tecelli edivermesinden korkuyordu. Zaten netice pek aşikârdı. İşte bunu bildiği garip bir his sebebiyle kendisini bu kuvvete teslim etmişti. Fakat bu onun elinde miydi? Buna da o kadar ehemmiyet vermiyordu. Onu asıl müteessir eden şey, ihanete uğramak ihtimaliydi. Ve buna hiçbir zaman tahammül edemeyecekti.

Şimdi düşüncelerinin arasında bir hayal yaşıyor; ona alaycı bakışlarla gülümseyen bir genç kızın, gözünün önünde yükselen gençlik heykelini görüyordu. O dururken kendisini mi sevecekti? Birden bu kızı, karşısında bir rakip hissiyle görmekten titredi. Ve gözlerini kapayarak o hayali oradan kovmak istedi.

Fakat nereye gitse bu hayal onu takip ediyor; bütün düşüncelerinde ona azap veren bu his, ruhunda gittikçe derinleşen bir kıskançlık doğuruyordu. Kaç kereler onları uzaktan gizli gizli takip etmişti. Her gün, küçük belirtilerle şüpheleri gittikçe kuvvet buluyor; delikanlıyı günden güne kendisinden biraz daha uzaklaşıyor görüyordu. Yoksa aldanıyor muydu? Ve ihtimal, bu bir kuruntudan ibaretti. Bunu, bazen kendi kendine düşünürken bütün o kalbini kemiren şüpheleri, zihninde birer birer canlandırır; onları itham edebilecek delillerle hiçbir şey ifade etmeyen şeyleri mukayese

ederek bunlardan bir hakikat keşfetmeye çalışırdı. Fakat bu biraz da kendi vehmiydi. Kendisi, yolda birine tesadüf ettiği zaman bakmıyor muydu? Onlar da tesadüfen birbirlerine bakmış olabilirlerdi. Bundan ne çıkardı? Fakat niçin bugünlerde kendisine karşı kayıtsız duruyordu. Dikkat ediyordu da sarılmalarında o eski hararet ve kuvveti bulamıyordu. Buselerinde bile sanki ondan çekinen, kendisini tamamıyla teslim etmek istemeyen bir şey vardı. Bunu hissediyor, fakat daha derinleşirse hülyalarının yaralanacağından korkarak daha fazla düşünmek istemiyordu.

Bugün ona, yanında siyah çarşaflı bir kızla vapurda tesadüf ettiği zaman, birdenbire kalbi çarpmıştı. Peçesini indirdi, onları arkalarından gizli gizli gözetledi. İskelede genç kız, bir arabaya binerek uzaklaşmış; delikanlı onu arkasından, gözleriyle uzun uzun takip ettikten sonra çayıra inmişti. Yarabbi, bu genç kız kim olabilirdi? Onun ailesinden kimseyi tanımıyordu. Kim bilir, belki de böyle bir şeydi. Fakat niçin ayrılmışlardı? Çayıra gitmek için henüz vakit de pek erkendi. Bunu, ona sorduğu zaman önce kızarıp tereddüt ederek:

— Hangi kız? demişti.

Sonra güya gücenerek izah etmişti:

— Ha, amcamın kızı... İstanbul'dan[1] gelirken tesadüf ettim de...

Fakat yalan olduğu ne kadar aşikârdı. Bir genç kızın yalnız başına İstanbul'da ne işi olabilirdi? Bunu ona söylemek istedi. Fakat birdenbire bu yalanın meydana çıkıvermesinden korkarak inanmış göründü. Lakin bu ne zamana kadar devam edebilirdi?

Şimdi bin türlü sebeple başka türlü gösterilen şeyler, nihayet bir gün meydana çıkacak değil miydi? Oh, bunu istemiyordu, böyle sonsuza kadar aldanmaya razıydı. Fakat işte asıl bu mümkün olmuyordu. Günler geçiyor, bütün o ateşli hülyaların yerinde, tatmin edilmiş bir arzunun derin

1 O dönemde, Beykoz gibi şehir dışında kalan semtlerde yaşayanlar Suriçi'ni "İstanbul" olarak adlandırıyordu. (e.n.)

gevşemesi hissediliyordu. Şimdi artık ona evlenmekten de bahsetmiyordu. Bir gün onu tecrübe etmek istedi:

— Rica ederim, dedi. Netice ne olacak? Bu sonsuza kadar böyle devam edebilir mi? Bir gün her şeyin duyulması ihtimali var, hatta geçende siz de buraya gelip giderken korktuğunuzdan bahsediyordunuz. Şu halde bir gün nasıl olsa birbirimizden uzaklaşmak lazım gelecek, sonra, sonra ne olacak?

Delikanlı müteessir görünüyordu. Genç kadın ilave etti:

— Bakınız, susuyorsunuz. Demek bunu, o kadar ehemmiyetli bulmuyorsunuz. Halbuki siz vaktiyle böyle mi demiştiniz? Ve işte o zaman söylediklerim, şimdi birer birer çıkıyor. Demek aldanmamışım.

Delikanlı gözlerini kaldırarak ona uzun ve gücenmiş bir halde baktı:

— Bunu ciddi mi söylüyorsunuz? dedi.

— Evet, hem pek ciddi.

Artık söyleyecek bir şey kalmamış gibiydi. İkisi de susuyor, söylenmek icap eden şeyleri, o an için saklamaya çalışarak uzun bir münakaşaya hazırlanan iki muhalif gibi öylece duruyorlardı. Bir dakika, uzun uzun bakıştılar; sonra genç kadın ona kalbinin bütün acılarını dökmek isteyen bir girişle:

— Bakınız, bir cevap bile vermek istemiyorsunuz, dedi. Halbuki beni kandırırken böyle yapmamıştınız, hatta benim için bir hayal bile olamayan şeyleri vaat ederken engel olmaya çalışmamı hissizliğime bağlıyordunuz. Halbuki ben nihayet böyle olacağını bilmiyor muydum? Bütün o yeminler, vaatler bir kadını kandırmak için söylenmeye mecbur hissedilmiş yalanlardan başka bir şey miydi? Nitekim öyle oldu. İhtimal, beni bir an için ihtiyaçlarınızı gidermeye kâfi buldunuz. O günden itibaren etrafımda dolaşmaya başladınız, ben uzaklaştıkça siz takip ettiniz, yüzüme güldünüz, yalvardınız... Fakat bu beni düşürmek içindi. Nihayet ona da muvaffak oldunuz.

Burada gözleri dolarak boğazına kadar gelip tıkanan bir hıçkırıkla:

— Şimdi... şimdi ihtimal, nazarınızda artık terk edilmek icap eden bir...

Tamamlayamadı. Göğsünü sarsan taşkın bir üzüntüyle hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Delikanlı ne söyleyeceğini şaşırarak hayret içinde duruyor; onu bugün, bu derece asabi yapan sebepleri düşünerek:

— Lakin aldanıyorsunuz, diyordu. Ben hiçbir zaman sizi terk etmeyi, hatta hatırımdan bile geçirmedim, sizinle yaşamayı düşündüm...

Genç kadın birden sözünü keserek:

— Rica ederim, susunuz! dedi. Bana sadakatten, aşktan bahsetmeyiniz. Onların nasıl aldatıcı, yanıltıcı yalanlar olduğunu anladım. Bundan sonra aldanmak istemiyorum.

— Lakin ne söylemek istediğimi biliyor musunuz?

— Evet, hepsini biliyorum, fakat ben sizden sadaka istemiyorum. Anlıyor musunuz?

Artık kendisini zapt edemiyor, bütün vücudunu hurdahaş eden bir sinir buhranıyla ıstırabından kıvranıyordu. Ve bu buhran, gittikçe müzmin bir şekil alarak onu, her şeye sebepsiz yere öfkelenen bir çılgın yapıyordu. Fakat işte bu elinde değildi. Onu en küçük bir şeyden, bir bakıştan, bir tebessümden, bir hiçten kıskanıyordu; onun hayatına en uzak bir bağı olan şeylere karşı kalbinde derin bir düşmanlık hissediyordu. Bazen en adi bir sebep, onun ufak bir durgunluğu, zihninde hülyalarını tehdit eden şüpheler uyandırır ve bu saatlerce devam eden buhranlara vesile olurdu. Hiçbir şey onu teselli edemiyor, ufak bir vehim, zihninde büyüyerek, ehemmiyet kazanarak müthiş bir ihanet şeklini alıyordu. Aralarında ekseriya ehemmiyetsiz bir şeyden münakaşalar çıkar, neticede yine kendisinin mağlubiyetiyle nihayetlenen bir mücadele olurdu. Onun bu hırçınlıklarından yavaş yavaş delikanlı da usanmaya başlamıştı. Artık biraz seyrek geliyor, onu eskisi kadar özlemiyordu ve genç kadın buna daha çok güceniyor, derin bir isyanla kendi kendini yiyor, harap ediyordu. Bazen geçici olarak sakinleştiği zaman düşünürdü. Herhalde o da biraz fazla yapıyordu. Meydanda bu derece

çılgınlıklara sebebiyet verecek hiçbir şey yokken ona karşı biraz haşin davrandığını kendisi de hissediyordu. Fakat sevmek ayıp mıydı? Seven daima kıskanırdı. Ve bu, onun ruhunda öyle şiddetli isyanlarla her an taşmaya hazır bir histi ki onda aşırı duygusallıktan doğan bir akıl hastalığı şeklinde tecelli ediyordu. Her şey onu müteessir ediyor, bazen sebepsiz yere saatlerce ağlıyordu.

Bir gün onu çayırda, bir ağacın altında bir mektup okurken gördü. Ve birden zihninde bir şüphe uyanarak, "Acaba?.." dedi.

Acaba ondan mıydı? Bu şüphe zihnine girdikten sonra, bir köşeye çekilerek akşama kadar onu tetkik etti. Lakin o gün, zanlarını doğrulayacak başka hiçbir şeye tesadüf etmemişti. Belki de mesela bir dosttan gelmiş bir tezkere olabilirdi. Fakat o yine arkasını bırakmıyor, en ümit olunmayan zamanlarda onu gözetlemek için fırsat buluyordu. Artık bu onun için bir meşguliyet olmuştu. Sabahleyin erkenden kalkıyor, bütün o birlikte gezip yürüdükleri yerleri dolaşıyor; ekseriya bir ağacın arkasına saklanarak bütün hakikatleri ifşa eden bir tesadüfün doğmasını bekliyordu. Belki bir gün o kadar itinalarla saklanabilen sırlar, birdenbire önüne çıkabilirdi. O zaman?..

Bunu kendisi de tekrar ederek, "Evet" dedi, "O zaman?.."

O zaman ne yapacaktı? Bunu şimdiye kadar hiç düşünmemişti. Kıza gidip, "Onu niçin elimden aldın?" diyemezdi. Delikanlıyı da bundan men etmek için elinde bir kuvvet yoktu. "Evet, seviyorum... Çünkü o senden daha genç ve daha güzel" diyebilir ve bunda hakkı da olurdu. O zaman... Artık yaşamamalıydı.

Şimdi zihninde bir çare arıyor, onu kendisine çekmek için yapılacak şeyleri düşünüyordu. Mesela ondan bir müddet uzaklaşsa... Fakat şimdi bunun ne tesiri olurdu? Bir kere ona mağlup olmuştu. Ve işte asıl tedbirsizlik, bundan doğuyordu. Bunu evvelden düşünmediğine pek pişman oluyor; bundan sonra, artık hiçbir tedbirin onun üzerinde bir tesiri olabileceğine ihtimal vermiyordu. Demek artık her şey bit-

mişti. Oh evet, her şey bitmiş, onun için başvurulacak son bir çare kalmıştı...

Bu çare zihninde yavaş yavaş büyüyor, ehemmiyet kazanıyor, bütün düşüncelerini aynı nokta etrafına toplayarak gittikçe yerleşen bir sabit fikir oluyordu. Birden karar vererek, "Hayır," dedi, "bundan sonra yaşamak istemem..."

Zaten artık yaşamak için bir sebep var mıydı? Ve bundan sonra yaşayıp da ne olacaktı?

Onu hayata bağlayan bağlar, her saniye bir parça daha gevşiyor; ayaklarının altında topraklar, sanki yavaş yavaş kayarak onu yavaş yavaş mezarına indiriyordu. Esasen sıhhati de günden güne bozulmaya başlamıştı. İştahla yemek yiyemiyor, uykuları kâbuslarla bir buhran oluyordu. Birdenbire sıçrayıp kalkıyor, gözlerinin önünde binlerce hayal dolaşıyordu. Ve kulağının etrafında bir ses sanki ona: "Kalk kendini öldür. Sana ihanet ediyorlar, seni istemiyorlar..." diyordu.

Bu sesi ekseriya işitir ve nereden geldiğini tayin edemeyerek etrafına bakınırdı. Yarabbi, ona böyle ne oluyordu? Yoksa yavaş yavaş çıldırıyor muydu? Bunu düşündükçe zihnine fenalıklar gelirdi. Fakat buna biraz da kendisi sebebiyet veriyordu. Uzun uzun düşünüyor, olmayacak vesilelerle kendisini harap ediyordu. Halbuki onu bu derece ümitsizliğe düşürecek bir sebep yoktu. Bütün o şüpheler, endişeler birer vehimden ibaretti. Buna emin olmakla beraber, hislerini idare etmek kabil olmuyordu. Ve işte asıl onu zaafa düşüren endişeler, bu idaresizlikten doğuyor; bir an içinde zihninde doğuveren ihtimaller, onu günlerce devam eden bir vehme esir ediyordu. Bunu biliyordu, fakat bu hisse mani olmak da elinde değildi. Aşk, öyle bir hastalıktı ki humma devirleri geçinceye kadar, insan ne yaptığını bilmez; düşündüklerini tamamıyla idrak edemezdi ve işte o, şimdi bu devrede bulunuyordu. Kendisini bir erkeğe teslim ederken bunun nasıl tamiri mümkün olmayan bir hata olduğunu düşünmemişti?

Sonra bunu takip eden telakkiler...

Şimdi bunu düşündükçe, asıl kabahatin kimde olduğunu anlıyordu. O zaman, belki bu rüya biraz daha devam eder;

hakikatten geri gelmeyen saadetler, birbirlerinden uzak geçen günlerin hülya dolu sinesinde görünürdü. Halbuki onlar bu narin çiçekleri henüz açılmadan koparmışlar; hararetten tutuşan sineleri üzerinde, koklamaya vakit bulmadan soldurmuşlardı. Ve genç kadın şimdi, çılgınca bir hevese feda edilen saadetinin matemini tutuyor; fakat bir kere mahvedilen, tekrar hayat bulmuyordu.

Bir gün onu çayırda, genç kıza bir şey söylerken gördü. Ve arkasından gizli gizli takip etti. Acaba aldanıyor muydu? Delikanlı önde yürüyor; genç kız, yanında bir arkadaşıyla etrafına bir şey belli etmekten çekinerek yavaş yavaş ilerliyorlardı. Az evvel önünden geçtikleri halde onu görmemişlerdi. Demek bu kadar dalgındılar. Onları böyle uzaktan gözlerken kalbi çarpıyor, göğsünü sarsan bir helecanla boğulacak bir hale geliyordu. Birden gözüne, yuvarlanarak yolun üzerine düşen beyaz bir şey ilişti. Ve genç kız eğilip onu alırken artık şüphesi kalmamıştı. Orada daha fazla durmaya tahammül edemeyerek eve geldi; arkasında yeldirmesiyle kanepenin üstüne uzanarak büyük bir yeisle ağlamaya başladı, demek artık her şey bitmişti. Bu defa bu cümleyi yüksek sesle tekrar ederek:

— Evet, bitti... Artık her şey bitti... dedi.

Ve şu dakikadan itibaren kararını veriyordu. Onu gördüğü zaman, her şeyi açıktan açığa söyleyecek ve, "Git, artık benden uzaklaş!" diyecekti. Kalktı, bir müddet odanın içinde gezindi. Zihninde sanki bir şey ağırlaşarak beynini tazyik ediyor; gözünün önünde bütün dünya altüst olarak başına yıkılıyordu. Demek bu çocuk kendisini sevmiyordu. Ve ihtimal hiç sevmemişti. Onu şimdiye kadar aldatmış, bir namusu lekeledikten sonra çekilmişti. Ve sonra ona, hâlâ aşktan, muhabbetten bahsediyordu. Fakat yarabbi, insan bu kötülüğü yapmak için nasıl bir kalbe, nasıl bir vicdana sahip olmalıydı? Demek insanlık denilen şey yoktu. Bunların hepsi yalan... Aşk, saadet, vefa, insaniyet, vicdan, hepsi... Hepsi... Artık her şeyden nefret ediyor, hayattan, aşktan, saadetten, vicdandan, insanlardan, hatta kendi nefsinden iğreniyordu.

Nihayet o da bir insandı, ihtimal o da sevilse böyle yapardı. Demek asıl kabahat, sevmekteydi. Oh, eğer bunun böyle olacağını bilmiş olsaydı... Fakat artık iş işten geçmişti. Şimdi kendi kendini tenkit ediyor, "Ah, niçin sevdim? Niçin mağlup oldum?" diyordu.

Ve bu niçinler zihnini o kadar meşgul ediyordu ki birden, bir düşünce hücumuyla gözleri kararararak zihni durdu. Artık bir şey düşünemiyordu. Zihninde yalnız bir nokta yaşıyor, kalbini dolduran vahşi bir hisle, "İntikam, intikam!" diye bağırıyordu. Sonra beyni uyuşarak kendini kaybediyordu.

Ne kadar zaman geçmişti? Bunu bilmiyordu. Birden gözlerini açtığı zaman, kendisini yatağında buldu. Hizmetçi kız, elinde kolonya şişesiyle kollarını, bacaklarını ovuyor:

— Ne oldun hanımcığım? Nasıl, biraz açıldın mı? diyordu.

Evet, ne olmuştu? Bunu kendisi de hatırlamıyordu. Başı ateşler içinde yanıyor, vücudunda bir kırgınlık hissediyordu. Etrafını tanıyamayan dalgın gözleriyle hizmetçiye bakarak:

— Ben ne oldum? dedi. Beni niçin buraya getirdiniz?

Hizmetçi kız birdenbire şaşırarak:

— Merak etme hanımcığım, dedi. Hiçbir şeyin yok.

Sonra izah etti:

— Lambaları yakıyordum, birdenbire kulağıma bir ses geldi... Sonra pat diye bir şey oldu, ne yalan söyleyeyim... Ben önce ayna devrildi sandım... Geldim baktım, siz böyle boylu boyuna uzanmış yatıyordunuz... Ah, o kadar korktum ki yüreğim ağzıma geldi... Sen ölme hanımcığım, e mi?

Genç kadın hayretle dinliyordu. Hizmetçi devam ederek:

— Lakin gündüz bir şeyiniz yoktu, gezmeye gittiniz, geldiniz...

— Benim yine bir şeyim yok, sana öyle gelmiş.

— Deme hanımcığım, bakınız, benziniz ölü gibi... İsterseniz aynayı getireyim de bir kere yüzünüze bakınız.

— Haydi, deli olma... Bana bir su ver.

Suyu içmek için doğrulurken adeta titriyordu. Demek epeyce bir şey geçirmişti. Fakat hizmetçiye hissettirmemek için metanetini toplamaya çalışıyor; lakin doğrulmaya kuvve-

ti yetmeyerek tekrar düşüyordu. Hizmetçinin omzuna dayanarak yatağın içinde oturdu. Ortalık kararmış, odanın içine akşamların matemli rengi dolmuştu. Kalbinde, karanlıklarda duyulan bir vahşet korkusuyla, gözlerini pencereye dikerek bir müddet dışarıyı seyretti. Sular kararıyor; sema, yavaş yavaş alçalarak karşı tepelere gecelerin siyah rengi dökülüyordu. Oh yarabbi, işte yine gece oluyordu. Ve o yine yalnız, yine kimsesizdi. Geceler ona asırlar kadar uzun geliyor; kendisini karanlık bir odada, yalnız bulmaktan titriyordu.

— Gülter, şu lambayı yaksana, dedi.

Sonra rahatsızlığını bahane ederek ilave etti:

— Hem bu akşam beni yalnız bırakma, burada yat.

Yalnız kalırsa birisi gelip kendisini boğacak zannediyordu ve bu his onda, gittikçe bir vehim şeklini alarak yalnız kalmaktan korkuyordu. Bütün geceyi, elim bir buhran içinde geçirdi. Ve şafak atarken o hâlâ uyumamıştı.

Günden güne zayıflıyor, uykusuzluktan kızarmış gözlerinin etrafında siyah bir halka hasıl oluyordu. Bir gün, aynada hayalini tetkik ederken birdenbire kendisini, bu kadar zayıflamış görmekten titredi. Ve o zamana kadar hissedilmemiş bir hayat endişesiyle, "Yoksa verem mi oldum?" dedi.

Ve işte bunlar, hep onun yüzündendi. Fakat bu biliniyor muydu? İhtimal, artık düşünülmeye bile ihtiyaç görülmüyordu. Şu dakikada onu, genç kızın kolları arasında tasavvur etti ve aldatılmış aşkının yeis ve hüsranıyla, "Ah, hain..." dedi.

Bu kelimeyi telaffuz ederken kalbi bir intikam öfkesiyle çarpıyor, onu gördüğü zaman hakaret etmek için şiddetli bir ihtiyaç duyuyordu. Bunu onun yüzüne çarpacak ve ona ruhunun bu isyan ihtiyacıyla, "Vicdansız..." diyecekti.

Nihayet bir gece ona, kalbinin bütün öfkesini döktü. O yine aşkından bahsederken:

— Rica ederim, susunuz, dedi. Bu yalanlarınızla gidiniz başkalarını kandırınız... Elbette bu sözlerinize inanacak olanlar bulunur... Ben artık aldanacak bir halde değilim. Şimdiye kadar aldandığım yeter.

Delikanlı birdenbire bir şey anlamamıştı:

— Şimdi böyle mi oldu? dedi.

— Onu size sormalı... Nasıl olduğunu elbette siz benden daha iyi bilirsiniz.

— Lakin söylediklerinizden bir şey anlayamıyorum.

— Tabii anlamazsınız, anlamak istemezsiniz... Çünkü bu işinize gelmez.

— Lakin rica ederim, bana bunu izah ediniz. Emin olunuz ki ne demek istediğinizi anlamıyorum. Sizi bu derece müteessir edecek bir şey mi yaptım?

— Müteessir edecek bir şey mi! Daha ne yapacaksınız? Beni aldatıyorsunuz, bana ihanet ediyorsunuz. Gözümün önünde bir kıza mektup verdiğinizi ne çabuk unuttunuz?

Delikanlı şaşırmıştı:

— Hangi kıza? dedi.

— Bilmem...

— Lakin bana izah ediniz, ben öyle bir kız tanımıyorum. Ve bir kimseye mektup verdiğimi hatırlayamıyorum.

Buna yemin ediyordu. Genç kadın inanmak istemiyor, gittikçe artan bir öfkeyle o zamana kadar söylemek istemediği bir şeyi yüzüne çarparken kalbi bir intikam hazzıyla dolarak onu kırmaktan vahşi bir lezzet duyuyordu. Bir dakika içinde ona, kalbinin bütün kinlerini döktü. Delikanlı, müthiş bir kasırgaya tutulan bir adam şaşkınlığıyla bu, başının üzerine dökülen öfke ve hınç dolu bu yağmur altında ezilerek susuyordu. Uzun uzun dinledi, sonra birden köpürerek:

— Yoo... dedi. Kıskançlığın bu derecesi, tahammülün haricine çıkar. Aşk bir azap olursa ben buna tahammül edemem. Hem rica ederim, beni aşağılamak için kendinizde nasıl bir hak buluyorsunuz? Eğer sizi sevmiş olmak, bunun için bir sebep teşkil ediyorsa bugünden sonra sizi rahatsız etmem.

Delikanlı ayağa kalkmış, duvarda asılı duran pardösüsünü alıyordu, hemen gitmek üzereydi. Genç kadın, telafisi mümkün olmayan bir hata karşısında, bütün öfkesini unutarak birden pişman oldu:

— Hayır, dedi. Gitmeyeceksin...

Ve onu kollarından çekerek bırakmamak istedi. Delikanlı ısrar ediyordu:

— Mümkün değil, diyordu. Hem mademki ben bir alçak, bir vicdansızım...

Genç kadın şimdi ona yalvarıyor, gözlerinde toplanan bir damla yaşla:

— Rica ederim, beni terk etme... diyordu. Görüyorsun ki seni çıldırasıya seviyorum. Sen gidersen emin ol ki artık yaşamam. Zaten yaşamak için kuvvetim kalmadı. Günden güne düşüyorum. Beni affet... Bu çılgınlıklarımı aşkıma bağışla... Biliyorum, ben sana layık bir kadın değilim... Lakin aşk hakkı tanır mı? Ne yapayım, bir kere mağlup oldum. Bundan sonra hissiyatımı idare etmem mümkün değil. Seni seviyorum. Kıskanıyorum.

Gözlerini, onun, şimdi bir merhamet aleviyle yanan siyah gözlerine dikerek:

— Anlıyor musun, kıskanıyorum. Bir deli gibi, bir çılgın gibi kıskanıyorum. Bu gözleri, beni deli eden, çıldırtan bu güzel gözleri, bu siyah gözleri kıskanıyorum. Onlarda bir başka hissin, bir başka hayalin gölgelerini görmek istemem. Onlarda yalnız ben yaşamak, yalnız ben ölmek isterim.

Bir dakika dalgın bakarak:

— Ah, ne olur, şimdi şurada ölüversem... Onlara bakarak onlarda kendi hayalimi görerek ruhumu teslim etsem...

Delikanlı onu ikaz etmeye çalışıyor:

— Ne oluyorsun? diyordu. Niçin öyle duruyorsun?

O susuyor, gözlerinde hep o sessiz ve manasız alevle dalıp gidiyordu. Sonra, sanki bir rüyadan uyanarak:

— Nasıl, beni affediyorsun, değil mi? dedi. Söyle, affettim de. Artık beni eskisi gibi seveceğine, terk etmeyeceğine söz ver.

Delikanlı temin ediyor:

— Eğer sen de benden şüphe etmeyeceğini vaat edersen... diyordu.

Fakat işte bu kabil olmuyordu. Her gün şüpheleri biraz daha kuvvet buluyor; gezdiği, yürüdüğü yerlerde hep onun

hayalini görüyordu. Bazen bir ses işitiyor ve bu ses ona, aynı cümleyi tekrar ederek, "Sana ihanet ediyorlar, seni öldürmek istiyorlar" diyordu.

O zaman zihnini toplayarak bu hitabın nereden geldiğini düşünüyordu. Ekseriya bir şeye dikkat ederdi. Bu sesi işittiği zaman, kalbi manevi bir hazla çarpar; o dakikada, hayatını dolduran bütün aşağılık şeylerden birdenbire sıyrılarak kendisinde bir ruhaniyet hissederdi. Ve bu his ona, ezeli bir kutsallığın ulviyetlerini bahşederdi. Sonra, günahlarının manevi ağırlığıyla ruhunda elim bir pişmanlık duyar, uzun buhranların ardından, derin bir hissiyat içinde kendinden geçer, baygın düşerdi. Yarabbi, ona böyle ne oluyordu? Şüphesiz bu ona mahsus bir şey, herkese nasip olmayan ruhani bir ilhamdı. Fakat bunu kim biliyor, kim takdir ediyordu? Bundan birisine bahsetse şüphesiz ona deli derlerdi. Lakin o her şeyi biliyor, her şeyi hissediyor, mukaddesatının bütün sırlarına vâkıf oluyordu. Ah bir kere onu da büyüleyebilse... O zaman, artık bu mertebeye tamamıyla ulaşmış olacaktı. Fakat o zaman, henüz gelmemişti.

Genç kadın, garip bir muhakeme yürüterek içinde aşkının büyüklüğünü hissederek manevi bir tatmin duyuyor; ruhunun bu ulviyetlerine karşı kendisine ihanet edenleri affetmiyordu. Şimdi zihnini işgal eden yalnız bir düşünce vardı. Her şeye vâkıf olduğu halde, onu hâlâ aldatmak istiyorlardı. Halbuki o, her zaman onları takip ediyor, rüyalarında bile onları sevişirken görüyordu. Hatta şimdi dikkat etse onları, kol kola giderken görebilirdi. Nitekim işte görüyor, seslerini bile işitiyordu. Fakat artık buna tahammül edemezdi. Birden öfkeyle bağırdı:

— Hainler, alçaklar! Beni öldürmek mi istiyorsunuz?

Onun bu hali, evin içindekilerde bir merak ve dikkat uyandırıyor, bir zamandan beri, vakit vakit gelip geçen bu buhranlara bir mana veremiyorlardı. Hizmetçi kız ekseriya onu gizli gizli takip eder, odada kendi kendine ne söylediğini işitmeye çalışırdı.

Ve genç kadın gittikçe iradesi ortadan kalkmış olarak biraz daha değişiyordu. Geceleri uyuyamıyor, ruhunu sıkan ıstıraplarla sabaha kadar odanın içinde dolaşıyordu.

Ve sanki bir pençe, kalbini sıkarak onu boğmak istiyordu. O zaman bağırmak, bir şeyler kırmak, bir şeyler parçalamak ihtiyacıyla öteye beriye saldırarak bitap düşerdi. Sonra, tekrar bir sakinlik devresi başlayarak muhakemesi düzelirdi. Bunu kendisi de anlıyordu. Fakat nasıl bir ruh hali içinde yaşadığını tamamıyla idrak edemiyor, bütün bu gayri tabii bulduğu şeyler, ona bir rüya gibi geliyordu. Bunların arasında daima yaşayan bir hayal vardı ki onu her attığı adımda, bir gölge gibi takip eder, bir yere giderken birdenbire önüne çıkardı. Fakat yarabbi, bu kez ondan ne istiyordu? Altın saçlarını dökerek önünden gelip geçiyor, gözlerinin işveli bir bakışıyla gülümseyerek ona muzafferiyetinin neşelerini terennüm ediyordu. Lakin o, buna tahammül edemezdi. Zaten hasta idi. Oh yarabbi, ona hiç kimse acımıyor, hiç kimse merhamet etmiyordu. Ve işte o da ne zamandan beri gelmiyordu. İhtimal, büsbütün terk etmişti. Acaba hakikaten onu mu seviyordu? Genç kadın bunu düşündükçe bedbahtlığın acılarını hissediyor ve elim bir kanaatle daimi bir nakarat gibi aynı cümleyi tekrar ederek, "Evet" diyordu, "artık onu seviyor."

***

Bu gece, biraz sakindi. Pencerenin önünde delikanlıyla karşı karşıya oturuyor, ona aşkının ebedi hikâyelerini anlatıyordu. Ah, onu ne kadar sevmişti! Ve işte hâlâ seviyor, hâlâ onun için çıldırıyordu. Fakat o?.. Delikanlı susuyordu. Yavaş yavaş gözleri kapanıyor, onu dinlerken uyuyor gibiydi. Kadın:

— İstersen, biraz dizime yat, dedi.

Ve bir çocuk gibi onu okşayarak dizinin üzerine yatırdı. Delikanlı gülümseyerek:

— Haydi, biraz ninni söyle de uyuyayım, diyordu.

Genç kadın şimdi onu, kendisine bu kadar yakın hissetmekten kalbinde tatlı bir bahtiyarlık duyuyordu. Onu böyle gözleri kapalı uyurken daha yakından tetkik ediyor; ayın şiir söyleyen hülyalı ışıkları altında, bu akşam ona daha çekici, daha büyülü görünen bu genç vücudu, ruhunda ateşli bir ar-

zuyla uzun uzun seyrediyordu. Gözlerinin etrafına hafif bir gölge bırakan uzun ve siyah kirpikleri, ona aşk ilâhelerinin cazibesini vermişti. Simasının ince ve hassas çizgileriyle bir erkekten çok genç bir kıza benziyordu. Ve bu güzel vücudu sarabilen kollar, hiçbir kuvvete mağlup olamazdı. O şimdi bu kuvveti kendi kollarında hissediyordu. Onu sarmak için karşı konulmaz bir ihtiyaçla kıvranıyor ve fakat uyandırmaya kıyamayarak duygularını yatıştırmaya çalışıyordu. Mademki artık kendisinin olmuştu. Bu düşünce birden, zihnini sararak onu, mecnun gibi bir arzuya esir ediyor, "Oh evet, benim... Artık tamamıyla benim" diyordu. Ve onun bir gün elinden gitmesi ihtimaliyle kalbi titriyordu. Fakat işte bu muhakkaktı. Bir gün nasıl olsa kendini terk edecekti. Bunu her zaman onun gözlerinde okuyordu. Günden güne kendisinden uzaklaşıyor, bazen haftalarca gelmediği oluyordu. Ekseriya çayıra da inmiyordu. Demek ondan kaçıyordu.

Şimdi zihninde öyle bir fikir vardı ki, buradan çıkarsa bir daha geri dönmeyecek sanıyordu. İhtimal hiç gelmeyecekti ve kendisi burada, ıstıraplarından kıvranırken o, sevdiğinin kolları arasında her şeyi unutacaktı. Birden gözleri dönerek:

— Hayır, dedi. Bırakmam!

Sonra onun, bir başkasının kolları arasında bulunacağını düşünerek kalbinde müthiş bir kıskançlık duydu. Ve birden her şeye karar vererek gözleri dumanlandı. Vücudunda her saniye artan bir kuvvet hissediyor; onu bırakmamak için, kendisinde bütün engellere karşı koyabilecek olağanüstü bir kudretle damarlarında sanki sıcak bir şey galeyan ediyordu. Onu artık hiçbir kimse elinden alamayacaktı. Oh evet, hiçbir kimse alamayacak ve o gitmek için kendisinde kuvvet bulamayacaktı. Şimdi yavaş yavaş gözleri büyüyor, kulağının yanında bir ses, ona hitap eden o mukaddes ses, "Öldür" diyordu.

Oh, bu ne iyi bir şeydi! Bunu düşündükçe kalbi bir tatmin duygusuyla doluyor ve bundan hayvani bir zevk duyarak mest oluyordu. Heyecanından titriyor, muhakemesini zapt eden bir cinnet ihtirasıyla vücudu geriliyordu. Birden,

heyecanlarının verdiği öfke galeyanıyla kendini kaybetti. Ve ne yaptığını idrak edemeyen kızgın bir kaplan saldırısıyla delikanlının üzerine kapandı. Artık hiçbir şey düşünmüyordu.

Güçlü ve heyecanlı kolları arasında, bu narin ve zayıf vücut kıvranıyor, kasılıyor; bazen karşı koymak isteyen ümitsiz bir hareketle bükülerek kıvrılarak âciz hamleler gösteriyor ve fakat her saniye, biraz daha kuvvetten düşerek kendisini onlara teslim ediyordu. Şimdi genç kadın, boğuk iniltiler çıkaran iri nefeslerle bütün ağırlığını onun göğsüne vererek sıkıyor, sıkıyor; kulağının yanında, o ses, "Biraz daha, biraz daha..." diyordu.

Uzun bir mücadeleden sonra, genç kadın baygın düşmüştü. Delikanlı artık kımıldamıyordu. Kasları gevşemiş, kolları hareketsiz kalmıştı. Uzun bir dalgınlıktan sonra, genç kadın kalbinde büyük bir tatminle doğrularak etrafına baktı. Hiçbir ses, hiçbir gölge yoktu. Ay, pencerenin önüne gelmiş, sedirin üstünde yatan bir ölüyle, gözlerinde vahşi ve garip bir tatminin sevinç alevi parlayan bu deliyi seyrediyordu. O, gözlerinde hep o vahşi alevle, artık tamamıyla kendisinin olan bu vücudu seyrediyor; sonra onu arzuyla kucaklayarak öpüyor, öpüyordu. Fakat niçin bu kadar soğuktu! Üşümüş müydü? Dikkat etti. Yüzünde parça parça lekeler vardı. Gözkapaklarını kaldırdı ve ruhunu karanlık ormanların esrarlı gölgesinde açılan uçurumlara doğru sürükleyip götüren bu cazip, siyah gözleri görmek istedi. Fakat onlarda o kuvvet kalmamış; onu yakan, kavuran alevler sönmüştü.

17 Temmuz 1326 [29 Temmuz 1910]
Kadıköy

Selim İleri

Genç kadının kafesli penceresinden gördüğü Beykoz Çayırı hem çağırır, hem de korkular, kaygılar uyandırır. Büyük kestane ağaçları çayırı örter; yine de "piyasa edenler"in varlıkları belli belirsiz hissedilmektedir.

Bunlar, sonra, iç dünyayı yıkan etkiler bırakarak hayallere, bazen de kâbuslara dönüşür.

1910 tarihli, inceliklerle örülü *Siyah Gözler*, dul ve yalnız bir genç kadının yaşadığı "yasaklar" Boğaziçisi'ni betimler. Ne Firdevs Hanım'ın aldırışsız, pervasız hayatı, ne Suat'ın "beyaz" bir aşkla sevilişi... Cemil Süleyman Alyanakoğlu'nun genç kadını yapayalnızdır.

Oysa kalabalık çayırda hayat bambaşkadır; orada kent halkı handiyse sereserpe, kaçgöçten ırak yaşar. Aileler çayıra oturmuş, çocuklar sağda solda koşuyorlar, birlikte dolaşan delikanlıların az berisinde genç kızlar piyasaya ediyorlar.

Nice defalar gittiğim, artık izbeliğini gördüğüm Beykoz Çayırı, her defasında *Siyah* Gözler'deki bu tasvirlerin çağrışımlarını uyandırır; o izbelikte, unutulmuş bir romanın bazı "resim"lerinin bu kadar canlı kalışına neredeyse intikamcı bir sevinç duyardım: Kimselerin okumadığı *Siyah* Gözler!

Hiç değilse sinemaya uyarlanabilirdi. Rahmetli Nejat Saydam'la biraz çalışmıştık; kostüme olması sebebiyle çok pahalı bir yapım, çağı yaratmak; ayrıca o acı sevişme sahneleri –ayışıklı gecede korudaki buluşma, kapalı araba içinde kır gezintisi, hizmetçiyle aşçının yaşadığı evde gizlice bir araya geliş...– bizim seyircimizin tepkilerine yol açabilir... Seyirci aynadaki yansısıyla yüz yüzüne gelince hemen gülmeye başlıyor. Nejat Bey "Tamamen sinirli kahkahalar!" diyor. Kaldı.

Güliz Sururi için tiyatrolaştırmak istedim. Onun da altından ben kalkamadım. Bütün yapabildiğim, *Siyah Gözler* üzerine bir şeyler yazmak oldu.

Orada, Beykoz Çayırı'na bakan, genç kadının aşksız, ıssız yaşadığı evi sanki daha önce gördüğümü, şimdi o evin de bütün yıkılmış, yanmış, yok olmuş evler silsilesine katıldığını, ama bir zamanlar şurada olduğunu, şurada bir zamanlar yerli yerinde duruyorken, acıklı bir hayata tanıklık ettiğini sanırdım. (Böyle bir evim de Boğaziçi Yenimahalle'de *Eylül* için vardı.)

O zamanlar yeni yazıya henüz çevrilmemiş *Siyah Gözler*'in son sayfalarını, dul kadının siyah gözlü delikanlıyı boğuşunu koskoca Necatigil ricam üzerine yeni yazıyor geçirmişti. Bu inceliğini anlatabilmek... Hem edebi mirasımızdan bir eseri unutuluşlardan kurtarmak, hem genç bir edebiyat sevdalısını kırmamak, hem belki Cemil Süleyman Alyanakoğlu'nun anısına bir selam...

Argos yıllarında Nuri Akbayar –çok gülünç bir ödenti karşılığı– *Siyah Gözler*'i yeni yazıya geçirdi, sadeleştirildi. Argos'un "yitik romanlar eki" olarak okurla buluşturmayı boş yere denedik. Neyse, ben *Siyah Gözler*'e kavuşmuştum!

Bugün hâlâ *Siyah Gözler*'den habersiz nice edebiyatsever... Romancının başka iki romanı ve hikâye kitapları varmış.

Hem yalnızca dul genç kadın açısından mı? *Siyah Gözler* delikanlının iç dünyası –ailesinin baskısı, evlenmek zorunluluğu, dul genç kadından ayrılmaya yazgılı oluşu...–açısından da nice ruh çözümlemesini gereksiniyor.

Onların ikisini, basamakları gecenin sessizliğinde büsbütün gıcırdayan merdivenden çıkarken, korkular ve arzular arasında, onlar ve okur yapayalnız, birçok kez yapayalnızken gördüm. Yalnızlığın suskusu büyük iç sürgünlere, boğunçlara, cinnete alıp götürüyor.

Bir Gölge Gibi Silineceksin, Everest Yayınları, 2019.

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ DİZİSİ

1. KUYRUKLUYILDIZ ALTINDA BİR İZDİVAÇ
   Hüseyin Rahmi Gürpınar

2. MÜREBBİYE
   Hüseyin Rahmi Gürpınar

3. EFSUNCU BABA
   Hüseyin Rahmi Gürpınar

4. İNTİBAH
   Namık Kemal

5. ŞAİR EVLENMESİ
   Şinasi

6. VATAN YAHUT SİLİSTRE
   Namık Kemal

7. KÜÇÜK ŞEYLER
   Samipaşazade Sezai

8. FELÂTUN BEY İLE RÂKIM EFENDİ
   Ahmet Mithat Efendi

9. TAAŞŞUK-I TALAT VE FİTNAT -TALAT VE FİTNAT'IN AŞKI-
   Şemsettin Sami

10. MAİ VE SİYAH
    Halit Ziya Uşaklıgil

11. REFET
    Fatma Aliye

12. TURFANDA MI YOKSA TURFA MI?
    Mizancı Murat

13. ÖMER'İN ÇOCUKLUĞU
Muallim Naci

14. DOLAPTAN TEMAŞA
Ahmet Mithat Efendi

15. GULYABANİ
Hüseyin Rahmi Gürpınar

16. SALON KÖŞELERİNDE
Safveti Ziya

17. FALAKA
Ahmet Rasim

18. A'MÂK-I HAYAL -HAYALİN DERİNLİKLERİ-
Filibeli Ahmet Hilmi

19. ŞEYTANKAYA TILSIMI
Ahmet Mithat Efendi

20. ÇİNGENE
Ahmet Mithat Efendi

21. SERGÜZEŞT
Samipaşazade Sezai

22. ZEHRA
Nabizade Nâzım

23. GENÇ KIZ KALBİ
Mehmet Rauf

24. BİZE GÖRE -VE BİR SEYAHATİN NOTLARI-
Ahmet Haşim

25. SEYAHAT JURNALİ
Âli Bey

26. GÖNÜL BİR YEL DEĞİRMENİDİR SEVDA ÖĞÜTÜR
Hüseyin Rahmi Gürpınar

27. HAZAN BÜLBÜLÜ
Hüseyin Rahmi Gürpınar

28. AŞK-I MEMNU
Halit Ziya Uşaklıgil

29. KÜRK MANTOLU MADONNA
Sabahattin Ali

30. LEVAYİH-İ HAYAT -HAYATTAN SAHNELER-
Fatma Aliye

31. İÇİMİZDEKİ ŞEYTAN
Sabahattin Ali

32. KUYUCAKLI YUSUF
Sabahattin Ali

33. HENÜZ 17 YAŞINDA
Ahmet Mithat Efendi

34. DEĞİRMEN
Sabahattin Ali

35. SIRÇA KÖŞK
Sabahattin Ali

36. YENİ DÜNYA
Sabahattin Ali

37. KAĞNI
Sabahattin Ali

38. EYLÜL
Mehmet Rauf

39. HALAS -KURTULUŞ-
Mehmet Rauf

40. GUREBAHANE-İ LAKLAKAN -GARİBAN LEYLEKLER EVİ-
Ahmet Haşim

41. SES
Sabahattin Ali

42. KÜÇÜK PAŞA
Ebubekir Hâzım Tepeyran

43. TOPLU HİKÂYELERİ: SENİN İÇİN
Tevfik Fikret

44. SİYAH GÖZLER
Cemil Süleyman

45. TOPLU HİKÂYELERİ / I. CİLT (1902-1911)
BAHAR VE KELEBEKLER
Ömer Seyfettin

46. FERDÂ-YI GARÂM -AŞKIN YARINI-
Mehmet Rauf

TÜRK EDEBİYATI KLASİKLERİ - 44

1911'de yayımlanan *Siyah Gözler*, âşık bir erkek tarafından sevilen ve ilişkide çok da etkin olmayan kadın kalıbını tersyüz eden bir anlatı. Cemil Süleyman bu kısacık romanda, tutkulu bir kadının saplantılı duygularına odaklanırken erkeği arka planda bırakarak çağının ötesine geçmeyi başarıyor. Toplumsal baskıların gölgesinde yaşanan bu ilişkide arzudan kuşkuya, kıskançlığa uzanan "hummalı" marazi aşkın anlatımındaki başarı, bir dönemin ünlü romanı *Siyah Gözler*'i günümüze de taşıyor.

"Anlıyor musun, kıskanıyorum. Bir deli gibi, bir çılgın gibi kıskanıyorum. Bu gözleri, beni deli eden, çıldırtan bu güzel gözleri, bu siyah gözleri kıskanıyorum... Onlarda bir başka hissin, bir başka hayalin gölgelerini görmek istemem. Onlarda yalnız ben yaşamak, yalnız ben ölmek isterim..."

Cemil Süleyman (ALYANAKOĞLU) (1886-1940)

Tıbbiye'deki öğrenciliği sırasında Halit Ziya ve Mehmet Rauf etkisinde hikâyeler ve düzyazı şiirler yazarak edebiyat dünyasına adım atar. Karantina İdaresi'nde başladığı hekimlik görevine veba salgını sebebiyle ülkenin pek çok yerinde devam eder, sıhhiye müdürlüğü yapar.
Fecr-i Âti topluluğunun en ünlü romancısı kabul edilen Cemil Süleyman, hayatının büyük bölümünü cephe gerilerinde doktorluk yaparak geçirdiği ve birkaç yıl Arabistan'da yaşadığı için sanat çevrelerinden uzakta kalmıştır. Konularını hayattan aldığını söylediği yapıtlarında hekim kahramanlara ve hastalıklı tiplere sıkça rastlanır; hasta-hekim ilişkileri, veremli kadınlar gibi konuları da işlediği için Doktor Cemil adıyla ünlenir. *Timsal-i Aşk* adlı hikâye kitabı Fecr-i Âti Kütüphanesi yayınlarının ilk kitabıdır. Cemil Süleyman'ın dili, dönemindeki yazarlara oranla sadedir. Mutsuz ilişkileri, kadın ruhunu, hastalıklı duyguları başarılı bir biçimde anlatan yazarın seçme eserlerine Türk Edebiyatı Klasikleri Dizimizde yer vermeyi sürdüreceğiz.

9 TL